

سیدحمید موسویان

دین‌پژوه

عاشورا یک نقطه‌عطف در روند زندگی هر ساله انسان شیعه است: نقطه‌ای برای پایان و آغازی دوباره. عاشورا یک واقعه تاریخی است که شیعه در همه دوران‌ها نه اینکه تنها آن را مرور کرده باشد بلکه آن را زندگی کرده است. شیعه با عاشورا فهم خود را از زندگی و نگاه خود به دنیا را بازخوانی می‌کند، دوباره تعریف می‌کند و به‌عنوان سبک زندگی برمی‌گزیند. به همین دلیل است که به اندازه تمام انسان‌ها در همه دوران‌ها، عاشورا داریم و هر فردی با فهم خود به عاشورا نگاه می‌کند.

عاشورا آوردگاه تقابل خوبی‌ها و بدی‌هاست؛ زورآزمایی‌ای که تمام تاریخ انسان را به خود اختصاص داده است. ذهن ایرانی هیچ‌گاه از اندیشه نبرد خیر و شر، خالی نبوده و انسان حتی درون خود با نزاع میان خوبی و بدی مواجه است. عاشورا برای انسان ایرانی، نقطه اوج نزاع خیر و شر در تاریخ است.

ایران امروز در میانه یک شرایط حساس تاریخی به عاشورا رسیده است. عاشورا

در میانه التهاب تجاوز رژیم صهیونیستی و مشکلات و مصایب داخلی، چه رنگ‌وبویی دارد؟ انسان امروز ایرانی با غم از دست دادن عزیزان، دغدغه‌های روزمره اقتصادی، واهمه بازگشت به شرایط جنگی و قرار داشتن در حالت تعلیق و بلاتکلیفی، چه نسبتی می‌تواند با عاشورای حسین داشته باشد؟

عاشورای حسین، نمادی است از همدلی و همبستگی جمعیت حق و تلاش برای

اعتلای حقیقت. عاشورا به ما می‌آموزد با وجود همه اختلاف‌هایی که داریم، باز هم می‌توانیم برای حقیقت، دست‌ها را در دست یکدیگر قرار دهیم. یاران حسین (ع) همه بر یک باور و یک سبک نبودند: از علوی تا عثمانی و خوارج میان شهدای کربلا حضور دارند. آنچه آنها را یکدل کرد تا کنار یکدیگر قرار بگیرند، فهم مشترک آنها از عدالت و ظلم در آن واقعه تاریخی بود؛ همه آنها بر ظالم بودن یزید و سپاه او اتفاق نظر داشتند و

بر این باور بودند که مقابل ظلم باید ایستادگی و مقابله کرد.

عاشورای حسین، عرصه تنوع است. هیچ‌کس نمی‌خواهد آنچه را که خود درست تلقی می‌کند بر کرسی بنشاند و دیگری را از عرصه خارج کند. کاروان حسین هم دارای تنوع عقیدتی و مذهبی است، هم دارای تنوع جنسیتی و سنی. زنان و کودکان نیز کنار مردان جنگی حضور دارند و صحنه را از یک جنگ صرف به عرصه‌ای از زندگی تبدیل می‌کنند؛ صحنه‌ای که هیچ‌کس در آن حاشیه‌ای نیست. همه از مردان جنگی گرفته تا زنان و کودکان، فعال هستند و کنش آنها را بارها روایت کرده‌اند. نه‌تنها همه در این صحنه فعالیتی می‌کنند که کنشگری همه آنها دارای اهمیت است.

در عاشورای حسین، غم با همه سنگینی‌اش، مانعی برای زندگی نیست؛ زندگی را باید غنیمت شمرد و برای هر لحظه آن تلاش کرد. زندگی در هیچ نقطه‌ای هرچند فاجعه‌بار باشد، پایان نمی‌پذیرد و انسان نباید در یک زمان خاص متوقف شود. زندگی یک جریان مداوم است که باید با آن جاری شد، بالا و پایین آن را به رسمیت شناخت و در هر شرایطی، راهی نو برای زیستن پیدا کرد.

ادامه در صفحه ۸

دیدگاه

زخم‌ها و همبستگی‌ها

بیانیه مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم

در پی تجاوز نظامی رژیم صهیونیستی و ایالات‌متحده آمریکا به خاک ایران، مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم با صدور بیانیه‌ای تحلیلی ضمن ابراز تأسف عمیق نسبت به فجاج انسانی و خسارت‌های مادی وارد شده، نکات راهبردی و توصیه‌هایی برای عبور عقلانی از بحران و جلوگیری از تکرار آن ارائه کرد. این بیانیه که در تاریخ ۱۲ تیر ۱۴۰۴ منتشر شده است، با نگاهی به تجربه جنگ و مقاومت اخیر، ایران را در آستانه یک بازخوانی ملی و سیاسی معرفی می‌کند؛ بازخوانی‌ای که باید بر پایه عقلانیت، بازسازی، همبستگی و تحول در سیاست داخلی و خارجی استوار باشد.

در بخش آغازین بیانیه، مجمع با یادآوری جان‌باختن «زنان و کودکان، مردم و اقصای مختلف، دانشمندان و فرماندهان نظامی»، فضای داغ‌دار و سوگ‌مند جامعه را توصیف می‌کند. به‌باور نویسندگان بیانیه، تخریب زیرساخت‌های اقتصادی، نظامی و حتی منازل مسکونی، نه‌تنها ابعاد فاجعه را عمیق‌تر کرده بلکه دولت و ملت را وارد مرحله‌ای دشوار از بازسازی کرده است.

با این حال، این بخش از بیانیه تنها به سوگ نمی‌پردازد؛ در ستایشی صریح از ایستادگی مردم، آمده است: «همبستگی و انسجام مثال‌زدنی مردم از موافق و مخالف و همکاری و همیاری اقشار مختلف، نمودی متفاوت از ایران را در برابر دیدگان همه قرار داد؛ حتی ایرانیانی که سال‌ها با بی‌مهری مواجه شده بودند به میدان آمدند و صحنه‌ای باشکوه از وطن‌دوستی را رقم زدند. بیانیه سپس در ۶ بند، به تحلیل اوضاع و ارائه راهکارهایی برای مواجهه هوشمندانه با پیامدهای تجاوز می‌پردازد:

۱- عقلانیت به‌جای هیجان؛ پرهیز از تندیروی

در نخستین محور، مجمع به لزوم تسلط عقلانیت بر فضای حاکمیتی و رسانه‌ای کشور اشاره می‌کند؛ ضمن ستایش از رویکرد فعال دستگاه دیپلماسی، هشدار داده شده است که تسلط جریان‌های تندرو بر رسانه‌ها و تهییج احساسات عمومی، می‌تواند مانع بازگشت آرامش و تثبیت شرایط شود. این بخش از بیانیه، نظامیان آماده به‌خدمت را «معقول و ضروری» می‌داند اما تأکید می‌کند که نباید با ملتهب‌سازی فضای عمومی، فرصت تدبیرهای منطقی و گفت‌وگوهای سازنده از میان برود.

۲- مقابله فوری با نفوذ امنیتی

در بخش دوم، موضوع «نفوذ» به‌عنوان یک خطر جدی مورد تأکید قرار گرفته است. مجمع با اشاره به هشدارهای گذشته درون و بیرون از حاکمیت، یادآور می‌شود که جدی نگرفتن این هشدارها به آسیب‌های امروز انجامیده است. حال، دیگر جایی برای تعلل باقی نمانده است. بیانیه با لحنی هشدارآمیز می‌افزاید: «اگر ساختار قدرت در نظام جمهوری اسلامی برای این چالش بزرگ فکری نکند، تکرار فاجعه اخیر حتی در مقیاسی بزرگ‌تر، دور از ذهن نیست».

۳- اولویت اقتصاد و رفع ناترازی

در سومین محور، مجمع مدرسین به وضعیت بحرانی اقتصاد کشور پیش از جنگ، اشاره کرده و خواهان برنامه‌ریزی علمی برای کاهش فشار بر مردم شده است. این بخش به وضوح بیان می‌کند که تنها از مسیر تعامل سازنده با جهان می‌توان به رفع تحریم‌ها و تقویت رشد اقتصادی دست یافت. از نگاه نویسندگان، اقدامات فوری مانند پیگیری تصویب لوایح مربوط به FATF، رفع تحریم‌ها و جلوگیری از تحریم‌های جدید، حداقل خواسته مردم و فعالان اقتصادی است. مسئولان باید با «سرعت و قوت» به آنها پاسخ دهند.

ادامه در صفحه ۸

سال هشتم شماره ۲۰۰۸
پنج‌شنبه ۱۲ تیر ۱۴۰۴

میهن

بررسی رویدادهای سیاسی

دیدگاه: یادداشت وارده

توازن‌گرایی محدود

واکاوای انفعال عملیاتی چین و روسیه
در قبال تجاوز اسرائیل به ایران

احمد آدینه‌وند

فعال سیاسی

در جهانی که تهدیدها فرامرزی و پیچیده شده‌اند، کشورها به‌تنهایی توان مقابله موثر ندارند. در این میان و ائتلاف‌ها یا معاهدات راهبردی دوجانبه می‌توانند نه‌تنها به بازیگران در مدیریت چالش‌ها و ارتقای ضریب قدرت مقابله با بحران‌ها کمک کنند بلکه مشروعیت اقدامات را نیز افزایش می‌دهند اما در نهایت، موفقیت چنین همکاری‌هایی وابسته به همسویی راهبردی، اعتماد متقابل و درک مشترک از تهدیدهاست. آینده نظام بین‌الملل، بیش از گذشته، به ظرفیت همکاری‌های چندجانبه وابسته خواهد بود.

در جریان تجاوز اخیر اسرائیل زیر چتر حمایت گسترده کشورهای غربی با وجود قراردادهای راهبردی مانند قرارداد جامع همکاری ۲۵ ساله ایران و چین یا سند همکاری راهبردی بلندمدت با روسیه، ایران توانست از کمک فوری نظامی این دو کشور مقابل اسرائیل بهره‌مند شود. برای شناخت علل واقعی این امر باید یادآور شد این سنخ قراردادهای آنکه در نظام بین‌الملل امروز نقش مهمی در بازتعریف روابط قدرت، کاهش انزوا و تقویت ظرفیت چانه‌زنی ایفا می‌کنند اما از نظر حقوقی معمولاً مانند پیمان‌های دفاع جمعی یا ناتو، الزام‌آور نیستند بلکه بیشتر نوعی مشارکت راهبردی غیرالزام‌آور و عمل‌گرایانه هستند. روابط ایران با این کشورها، قراردادهای همکاری چندجانبه و بلندمدت و بیشتر در حوزه اقتصادی، انرژی، فناوری و دیپلماسی است و در این قراردادها بندی الزام‌آور برای مداخله نظامی در صورت حمله به ایران وجود ندارد؛ با وجود کمک‌های نظامی محدود(مانند تحویل سلاح، مشاوره یا فروش تسلیحات) که ممکن است در بلندمدت داده شوند اما این قراردادها هنگام بحران یا جنگ فعال، مکانیسم واکنش فوری وجود ندارد و فاقد پایه حقوقی و عملیاتی برای دخالت فوری نظامی هستند.

چین و روسیه، گرچه مخالف سلطه آمریکا هستند اما ایران در جایگاه یک کشور چالش‌گر نظم موجود قرار دارد؛ همکاری‌های ایران با روسیه و چین هنوز در سطح «توازن‌گرایی محدود» باقی مانده است نه اتحاد استراتژیک کامل. به دلایلی نظیر؛ ملاحظات دیپلماتیک و هزینه‌های بین‌المللی، جایگاه هویتی و استراتژیک دو کشور در نظم بین‌الملل و احتیاط استراتژیک چین و روسیه وارد جنگ مستقیم با اسرائیل یا آمریکا نمی‌شوند مگر منافع حیاتی‌شان تهدید شود. این دو کشور عمل‌گرا هستند و دنبال درگیری نظامی جدید نیستند؛ به‌ویژه در خاورمیانه که حوزه نفوذ سنتی روسیه و چین نیست.

برای چین و روسیه، حمایت علنی و نظامی از ایران در جنگ با اسرائیل ممکن است به تحریم‌های شدیدتر غربی، انزوای بین‌المللی یا حتی تقابل مستقیم با ناتو یا آمریکا منجر شود؛ آنها تمایل ندارند وارد چنین تقابلی شوند مگر برای دفاع از خود.

در مقابل، آمریکا و غرب با حمایت از اسرائیل در چارچوب مشروعیت امنیتی و هویتی خود عمل می‌کنند و این حمایت، بخشی از سیاست خارجی ثابتشان است. اسرائیل بخشی از نظام هژمون غربی است، وابستگی متقابل و استراتژیک با آمریکا دارد و بقای آن برای سیاست جهانی آمریکا، حیاتی است. برخلاف اسرائیل که دارای روابط نهادی، تاریخی و امنیتی با غرب است، ایران باید همچنان برای ظرفیت‌های بازدارندگی بومی، سیاست منطقه‌ای فعال و دیپلماسی چندجانبه برای کاهش انزوای راهبردی و افزایش ضریب امنیتی خود سرمایه‌گذاری کند.

@saazandegineWS
saazandegineWS
www.saazandegi.ir

هم جنگ روانی، هم جنگ نظامی

عطاالله مهاجرانی به تشریح ابعاد مختلف جنگ ۱۲روزه پرداخت

دریافت کردیم. شهدا و فرماندهان سپاه کشورمان مهر و موم‌ها از سن بازنشستگی‌شان گذشته بود؛ آنها جوانی خود را با جنگ ایران و عراق شروع کردند، ۴۰ سال در جهاد بودند و در ترم ارتش‌های جهان باید بازنشسته می‌شدند اما جهان را در قله فتح کردند. شهادت، یکی از بزرگ‌ترین فضیلت‌هایی بود که به آن دست یافتند و سربلند از این آزمون خارج شدند.

رژیم صهیونیستی به اهداف خود نرسید

مهاجرانی همچنین با اشاره به رویکرد رژیم صهیونیستی در بعد جنگ روانی و اینکه این‌گونه وانمود می‌کند که پیروز جنگ است، گفت: جنگ، یک وجه نظامی، امنیتی و اطلاعاتی دارد و یک وجه، جنگ روانی که مانند چتر موارد دیگر را دربرمی‌گیرد. اسرائیلی‌ها شبکه‌های خبری، رسانه‌ای و شبکه‌های بزرگ فنی‌ای مانند اپل، متا و گوگل را در اختیار دارند که در پشت صحنه فعالیت می‌کنند تا سیاست‌های اسرائیل پیش برود؛ مانند مرکز وایزمن که رزمندگان ما آن را نابود کردند و یکی از مراکزی بود که از همکاری‌ها و همگامی‌های جهان و تکنولوژی در جهت اهداف اسرائیل استفاده می‌کرد. او تأکید کرد: در جنگ روانی نیز همین‌گونه است؛ آنها به‌گونه‌ای عمل می‌کنند که شهید قاسم سلیمانی قهرمان ملی ما، یک تروریست معرفی شود و احمد الشرح جولانی که یک تروریست و داعشی است، یک دموکراتیک و آزادی‌خواه نشان داده شود یعنی شخصیتی را که ضدداعش و دنبال توقف جنایات داعش بود، تروریسم جلوه می‌دهند و فردی داعشی را آزادی‌خواه نشان می‌دهند. در قضیه فلسطین هم همین‌گونه است؛ دوربین اسرائیلی، غم‌وغصه بچه‌ای را نشان می‌دهد که پدر او اسیر حماس است اما هزاران کودک کشته شده در غزه را نشان نمی‌دهد. آن‌ها با یک جنگ روانی حساب شده، این جنگ را دنبال می‌کردند. برخی از این شبکه‌ها که بعضاً هم فارسی‌زبان بودند، به شکل برهنه در این جنگ از اسرائیل حمایت می‌کردند حتی خبرنگاران آنها نیز در اسرائیل ساکن هستند اما برخی با ملاحظه خاصی تلاش می‌کردند جهت‌گیری خود در حمایت از اسرائیل را خیلی علنی نشان ندهند.

حسرت در دل مسلمان‌ها با اقدامات ایران کمی برطرف شد در ادامه، مهاجرانی با اشاره به نگاه متناقض مسئولان رسانه‌ای اسرائیل گفت: آنها در این جنگ حتی مراکزی که برای امنیت داخلی کشور ما بودند مانند قراگانه‌آل‌لاله و سیدالشهدا که ربطی به مسائل منطقه‌ای نداشتند را مورد حمله قرار دادند. بعضاً دیدیم یک خبرنگار اسرائیلی «منشه امیر» که اخیراً نیز پیامی را از سوی موساد اعلام کرد، گفت که ما موفق نشدیم همه مراکز بسیج را در ایران بزنیم و این کار ناتمام ماند؛ می‌خواستند این مراکز را زیر چتر جنگ روانی

است، نه خروج از NPT. به‌طور مشخص، نصب هرگونه دوربین پادمانی و فرایادمانی در مراکز هسته‌ای ایران ممنوع خواهد بود. همچنین ورود بازرسان آژانس اعم از مدیرکل، کارمندان و مأموران به کشور، ممنوع اعلام می‌شود.

او افزود: «پیش‌تر، ایران در چارچوب پادمان‌ها و پروتکل‌های الحاقی، گزارش‌هایی از فعالیت‌های هسته‌ای خود به آژانس ارائه می‌داد اما متأسفانه این اطلاعات گاه به‌طور مستقیم به رژیم صهیونیستی منتقل می‌شد. بنابراین طبق این قانون، هرگونه ارائه گزارش به آژانس ممنوع شده است.» ابلاغ این قانون در حالی صورت می‌گیرد که تنش‌ها میان تهران و نهادهای بین‌المللی ناظر بر فعالیت‌های هسته‌ای افزایش یافته و دولت بارها نسبت به آنچه «فتارهای جانبدارانه و سیاسی آژانس» می‌نامد، اعتراض کرده است.

یاستور

اجرای تصمیم جدید تهران

ابلاغ قانون تعلیق همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی توسط رئیس‌جمهور

گروه سیاسی: در تحولی مهم در سیاست هسته‌ای کشورمان، رئیس‌جمهور مسعود پزشکیان روز گذشته، قانون الزام دولت به تعلیق همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را برای اجرا به سه نهاد کلیدی کشور، یعنی سازمان انرژی اتمی، شورای عالی امنیت ملی و وزارت امور خارجه ابلاغ کرد.

این اقدام در چارچوب اجرای اصل ۱۲۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و پس از تصویب مجلس دوازدهم و تأیید شورای نگهبان صورت گرفت. طبق مفاد این قانون، دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است به‌طور فوری و کامل، هرگونه همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را بر مبنای معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) و نظام پادمانی آن به حالت تعلیق درآورد، مگر آنکه شروط مشخصی محقق شود. در ماده واحده این قانون که این تصمیم به دنبال اقدام‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی در نقض حاکمیت ملی و تهدید علیه تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران اتخاذ شده است. بر اساس استناد به ماده ۶۰ کنوانسیون وین درباره حقوق معاهدات (مصوب ۱۹۶۹) این قانون به دولت تکلیف می‌کند تا همکاری با آژانس را تعلیق کند، مگر اینکه شروط زیر به تشخیص شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران محقق شود:

۱ رعایت کامل حاکمیت ملی و تمامیت ارضی ایران و تأمین امنیت مراکز هسته‌ای و دانشمندان کشور بر اساس منشور سازمان ملل متحد.

۲

تضمین حقوق ذاتی جمهوری اسلامی ایران در بهره‌برداری از کلیه حقوق مندرج در ماده ۴ معاهده NPT به‌ویژه غنی‌سازی اورانیوم در داخل کشور.

در تبصره این ماده واحده نیز تأکید شده است که تشخیص تحقق این شروط صرفاً با گزارش سازمان انرژی اتمی و تصویب نهایی آن توسط شورای عالی امنیت ملی انجام می‌گیرد. همچنین دولت موظف است هر سه ماه یک بار، گزارشی از روند تحقق این شروط را به مجلس شورای اسلامی و شورای عالی امنیت ملی ارائه دهد.

علاوه بر این در تبصره الحاقی آمده است که هرگونه اقدام یا ترک فعلی از سوی اشخاص که منجر به عدم اجرای این قانون یا اجرای ناقص آن شود، در صورتی که مشمول مجازات شدیدی نباشد، جرم تلقی شده و مرتکبان طبق ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی به مجازات تعزیری درجه ۶ محکوم خواهند شد. مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص این قانون، واکنش‌های گوناگونی را برانگیخت. برخی رسانه‌ها و تحلیل‌گران داخلی و خارجی، آن را به مثابه خروج ایران از معاهده NPT تعبیر کردند. با این حال سیدمحمود نبویان، نماینده مجلس و از مدافعان طرح در جلسه علنی مجلس در روز چهارشنبه ۴ تیر تأکید کرد که این برداشت نادرست است. به گفته نبویان، ایران همچنان به معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای پایبند است و تمامی فعالیت‌های هسته‌ای کشور، صلح‌آمیز بوده و خواهد بود. وی تصریح کرد: در این طرح، موضوع تعلیق همکاری با آژانس مطرح

خسارت به فردو

سیدعباس عراقچی در گفت‌وگو با سی.بی.اس آسیب وارده به تاسیسات فردو را زیاد و جدی اعلام کرد

گروه بین‌الملل: سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مصاحبه با شبکه سی.بی.اس آمریکا گفت: «انرژی هسته‌ای به یک علم و فناوری در ایران تبدیل شده و روشن است که فناوری را به‌وسیله بمباران نمی‌توان از بین برد؛ بنابراین اگر اراده ما بر پیشرفت مجدد در صنعت باشد که هست، این اراده مسلم است که به‌سرعت می‌توان همه خرابی‌ها را ترمیم و همه صدمات وارد شده را جبران کرد؛ این به این دلیل نیست که تاسیسات دست نخورده‌اند بلکه به این دلیل است که فناوری دست نخورده است و تکنولوژی بین دانشمندان ما وجود دارد». عراقچی در این مصاحبه در پاسخ به این سوال که «گزارش شده که دولت شما اعلام کرده است در حال تسریع فعالیت‌های مهندسی با هدف ایجاد دسترسی به فردو است و اکنون وضعیت فردو چگونه است؟» اظهار کرد که هیچ‌کس اطلاع دقیقی ندارد که در حال حاضر، چه اتفاقی در فردو افتاده است. تا آنجایی که من می‌دانم، میزان آسیب‌ها خیلی زیاد و خیلی جدی بوده است؛ با این حال، سازمان انرژی اتمی ایران در حال بررسی و ارزیابی وضعیت است و نتیجه کار به دولت اعلام خواهد شد. این دیپلمات عالی‌رتبه

جمهوری اسلامی ایران همچنین در واکنش به این پرسش که «آیا بازرسان ایرانی قادر به دسترسی به فردو بوده‌اند؟»، تأکید کرد: این مورد را سازمان انرژی اتمی باید پاسخ دهد؛ آن‌ها در حال ارزیابی وضعیت هستند. عراقچی همچنین در پاسخ به سوال دیگر خبرنگار شبکه سی‌بی‌اس مبنی بر اینکه «ترامپ در چندین نوبت اعلام کرده که به‌قول او، تاسیسات هسته‌ای ایران در حملات آمریکا محو شده‌اند؛ آیا چنین چیزی واقعیت دارد؟» گفت که ظاهر امر نشان می‌دهد، صدمات خیلی سنگین و خیلی جدی هستند. من دوباره تکرار می‌کنم که اطلاعات دقیقی ندارم اما ظاهراً فعلاً قابل استفاده نیستند تا بررسی شود که چه میزان طول می‌کشد، مجدد راه‌اندازی شوند یا آیا اصلاً می‌توانند راه‌اندازی شوند یا نه.

وزیر امور خارجه همچنین در پاسخ به این سوال که «رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اعلام کرده است که ایران احتمالاً دوباره غنی‌سازی را ظرف چند ماه آینده آغاز خواهد کرد. آیا ارزیابی شما هم همین است؟»، تصریح کرد که ارزیابی ایشان (گروسی) بر پایه فناوری و دانش غنی‌سازی در ایران است. از این زاویه، بله؛ من فکر می‌کنم، درست است.

دیپلماسی

تکاپوی اروپایی

نگاه قاره سبز به چین و روسیه برای رسیدن به توافق با تهران چگونه است؟

فرشاد گلزاری

گروه بین‌الملل

از زمان برگزاری مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا با میانجیگری عمان، این مسأله مطرح بود که اساساً چرا اروپایی‌ها در حاشیه این مذاکرات قرار دارند؟ در این میان شاهد آن بودیم که معاون وزیر خارجه ایرانف ملاقات‌هایی را با طرف اروپایی انجام داد اما باز هم تحلیل‌ها بر این اساس بود که اروپایی‌ها در هرگونه توافق آتی به نوعی در حاشیه هستند. این اتفاق به نوعی برگرفته از نوع نگاه ایالات متحده به خصوص روی کار آمدن مجدد دونالد ترامپ بود؛ چراکه او عملاً به دنبال این موضوع بوده و خواهد بود که مستقیم با ایران وارد گفت‌وگو شود و تا بر اساس راهبرد و نوع نگاه خود و تیم سیاست خارجی‌اش، تمام منافع را به نفع و سمت خود و آمریکا، کانالیزه کند.

در این مسیر باید توجه شود که یک اختلاف فاحش میان اتحادیه اروپا با سازوکار کنونی و ایالات متحده تحت رهبری ترامپ وجود دارد که در دور اول ریاست جمهوری وی هم شاهد آن بودیم. این اختلاف از افزایش سهم کشورهای اروپایی در ناتو گرفته تا پیمان‌های بین‌المللی چند جانبه مانند معاهده آب‌وهوای پاریس و حتی پیمان نفتا را در بر می‌گرفت که جنگ تعرفه‌ای هم باید بدان اضافه شود. همین رفتار با اعداد و ارقام جدید در مورد اعضای ناتو و جنگ تعرفه‌ای در دور دوم ریاست جمهوری او هم در حال بروز و ظهور است اما باید توجه شود که آن موقع وضعیت خاورمیانه همچنین تنش‌های موجود منطقه‌ای که اسرائیل در آن دخیل است همانند وضعیت کنونی نیست.

اگر در سال ۲۰۱۵ اروپایی‌ها در کنار ایالات متحده که باراک اوباما آن را هدایت می‌کرد با ایران به توافق برجام دست یافت و ترامپ در ۲۰۱۸ از آن خارج شد، حالا امروز به نوعی در چند پرونده با واشنگتن درگیر هستند که یکی از آنها موضوع ایران و پرونده هسته‌ای است. واقعیت این است که جنگ اسرائیل و ایران برای اروپایی‌ها به خصوص در شرایط کنونی که آنها با روسیه در پرونده اوکراین درگیر هستند، یک چالش جدی به حساب می‌آید. اگرچه اروپایی‌ها به صورت علنی از اسرائیل در این منازعه حمایت کردند اما شاهد آن هستیم که کشورهای قاره‌سبز به دنبال آن هستند تا به هر طریقی که شده در این راستا بتوانند خود را وارد گردونه مذاکرات کنند و سهمی را برای خود در نظر بگیرند.

ما خرابکاری کردند اما در همه این سال‌ها، تلاش کردیم که برنامه غنی‌سازی ما همچنان صلح‌آمیز بماند و از محدوده صلح‌آمیز فراتر نرود. تلاش کردیم که به جامعه بین‌الملل و به همه کشورهای که نگرانی دارند، ثابت کنیم که این برنامه کاملاً صلح‌آمیز است. رئیس دستگاه دیپلماسی مجدد اعلام کرد که همچنان برنامه هسته‌ای ما صلح‌آمیز است و ما قصد حرکت به سمت سلاح‌های هسته‌ای را نداریم. این سلاح‌ها بر اساس فتوای مقام معظم رهبری، حرام هستند و هیچ جایگاهی در دکترین امنیتی ما ندارند. من امیدوار هستم که دنیا به‌خصوص غرب، این نکته را درک و قبول کنند که مردم ایران این حق را دارند که از حقوق هسته‌ای خود برای مقاصد صلح‌آمیز بهره‌مند بشوند و از این حق خود کوتاه نمی‌آیند.

اروپا

نامزدی مجدد اردوغان

رئیس‌جمهور ترکیه
دوباره وارد کارزار انتخابات می‌شود؟

مهمت اوجوم، مشاور ارشد رجب‌طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه و معاون شورای سیاست‌گذاری حقوقی ریاست‌جمهوری اعلام کرده که اردوغان می‌تواند در اواخر سال ۲۰۲۷ بدون هیچ‌گونه اصلاح قانون اساسی به عنوان نامزد ریاست‌جمهوری معرفی شود. پیش‌تر هم بلماز تونچ، وزیر دادگستری ترکیه گفته بود که اردوغان ممکن است در صورت رأی پارلمان به برگزاری انتخابات زودهنگام برای سومین دوره نامزد شود. این در حالی است که برای فراخوانی انتخابات، دست‌کم به ۳۶۰ رأی نیاز است و حزب مخالف جمهوری‌خواه خلق (CHP) دارای ۱۲۷ کرسی است، در حالی که ائتلاف حاکم ترکیه شامل حزب عدالت و توسعه اردوغان موسوم به آک‌پارتی و حزب حرکت ملی‌گرا ۳۱۵ کرسی دارد.

به گفته مشاور ارشد رئیس‌جمهور ترکیه، برای اینکه اردوغان دوباره نامزد نشود، نیازی به تصویب قانون اساسی جدید یا اصلاح قانون فعلی نیست.

این مقام ترکیه‌ای در ایکس نوشت: «قانون اساسی فعلی همین حالا هم این امکان را فراهم می‌کند. این فرصت، که ما آن را نامزدی استثنایی می‌نامیم، با تصمیم مجلس بزرگ ملی ترکیه برای تکرار انتخابات در دوره‌ای خاص پیش از انتخابات عمومی که برای ۷ مه ۲۰۲۸ تعیین شده، فعال می‌شود». مهمت اوجوم در ادامه پیام خود نوشت: برای مثال، اگر مجلس بزرگ ملی ترکیه در سه ماهه پایانی ۲۰۲۷ با حداقل ۳۶۰ رأی تصمیم به تکرار انتخابات بگیرد و رئیس‌جمهور اردوغان نیز آن را بپذیرد، او می‌تواند برای آخرین بار نامزد شود.

به گفته این مقام ارشد ترکیه، کشورش به دلیل تجربه غنی و رهبری مؤثر اردوغان در زمینه‌های داخلی و خارجی به یک دوره دیگر از خدمت او نیاز دارد.

چون صنعت غنی‌سازی ما یک صنعت بومی است و از خارج وارد نشده است که بشود از طریق بمباران آن را از بین برد. عراقچی در ادامه در پاسخ به سوال دیگر شبکه سی.بی.اس مبنی بر اینکه «اگر ایران بتواند ظرف چند ماه غنی‌سازی را آغاز کند، آیا این کار را انجام خواهد داد؟»، تأکید کرد که ما در حال ارزیابی شرایط بعد از حمله و تهاجم اسرائیل و آمریکا هستیم. سیاست‌های ما در حال تدوین هستند. واقعیت این است که ما برای صنعت غنی‌سازی زحمت زیادی کشیده‌ایم؛ هم دانشمندان ما خیلی زحمت کشیده‌اند و تلاش کرده‌اند، هم مردم ما تحمل کرده‌اند. به‌خاطر غنی‌سازی بیش از ۲۰ سال تحت تحریم‌های بسیار سنگین قرار گرفتیم؛ ما را به شورای امنیت بردند، دانشمندان ما را ترور کردند و در صنایع و تاسیسات

اروپا به سراغ پکن و مسکو می‌رود

اینکه اتحادیه اروپا در شرایط کنونی راهبرد مختص به خود را دنبال می‌کند، یک موضوع مشخص است اما در این میان آنها از یک سو با ترامپ مواجه هستند و از سوی دیگر دائماً تلاش می‌کنند تا کنشگری خاص خود را بر اساس منافعشان دنبال کنند و در این راستا حالا در مورد مذاکرات با ایران و آنچه مدنظرشان است به سمت چین و روسیه متمایل شده‌اند. به عنوان مثال رسانه‌های فرانسه از جمله روزنامه لوپاریزن اعلام کردند که تماس تلفنی امانوئل ماکرون رئیس‌جمهور فرانسه با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه در راستای تلاش کشورهای اتحادیه اروپا برای از سرگیری مذاکرات درباره برنامه هسته‌ای ایران بوده است.

این روزنامه فرانسوی گزارش داد که این تماس تلفنی نشان‌دهنده تمایل دیپلماسی اروپایی به‌ویژه سه کشور آلمان، انگلیس و فرانسه به تحت کنترل درآوردن دوباره این مسأله است و ماکرون و پوتین بر ضرورت هماهنگی اقداماتشان به منظور حل‌وفصل دیپلماتیک این مشکل تأکید داشته‌اند. به گفته منابع نزدیک به ماکرون، دو طرف به از سرگیری تماس‌های مستقیم تمایل داشتند. این در حالی است که کرملین شامگاه سه‌شنبه از تماس تلفنی میان روسای جمهور روسیه و فرانسه خبر داده و با انتشار بیانیه‌ای اعلام کردند که پوتین و ماکرون بر حل بحران برنامه هسته‌ای ایران از طریق ابزارهای سیاسی و دیپلماتیک تأکید کردند.

اگرچه در این گفت‌وگو موضوع اوکراین هم مورد بحث قرار

گرفته اما باید توجه داشت که اروپایی‌ها از سوی دیگر با چین هم در مورد مذاکرات ایران نه تنها تماس گرفته‌اند بلکه حالا درخواست خود را حضوراً به چین هم اعلام کرده‌اند. در این خصوص رویترز اعلام کرد که وانگ یی، وزیر امور خارجه چین قرار بوده در بروکسل با «کایا کالاس» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و «آنتونیو کاستا» رئیس شورای اروپا دیدار داشته باشد تا بتوانند به پکن فشار بیاورند که از نفوذ خود به عنوان اصلی‌ترین مشتری نفت ایران استفاده کند تا به تهران برای انجام دادن توافقی درباره برنامه هسته‌ای خود فشار بیاورد.

همچنین یک مقام ارشد اتحادیه اروپا در این خصوص مدعی شده که بخشی از گفت‌وگوهای کالاس و وانگ درباره وضعیت غرب‌آسیا خواهد بود اما به گفته این مقام اروپایی، چین ارتباط منحصربه‌فردی با ایران دارد که باید از آن استفاده کند و از تهران بخواهد که به دنبال تولید تسلیحات اتمی نباشد و تنش‌ها را کاهش دهد.

این در حالی است که اخیراً کایا کالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا با انتشار پیامی در ایکس و با اشاره به تماس تلفنی اخیر خود با سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، اعلام کرد که این اتحادیه آمساده ایفای نقش تسهیل‌گر برای از سرگیری مذاکرات هسته‌ای است. حال باید منتظر بود و دید که چین و روسیه چگونه قرار است در این روند، نقش مورد نظر اتحادیه اروپا را ایفا کنند.

تراث مکتوب حسینی

نگهداری از **نفایس عاشورایی** در کتاب‌خانه و موزهٔ ملی ملک

کتاب‌خانه و موزهٔ ملی ملک به مناسبت ایام شهادت امام حسین (ع)، منتخبی از مجموعه نفایس این موقوفه فرهنگی آستان قدس رضوی را در تهران معرفی کرد. کتاب‌خانه و موزه ملی ملک در پرتوی نیک‌اندیشی حاج حسین آقا ملک، بنیانگذار و واقف این مجموعه و هنرمندان، فرهنگ‌دوستان و مجموعه‌داران این مرز و بوم که راه او را ادامه دادند، دارای گنجینه‌ای ارزشمند از آثار هنری و تاریخی است.

کتاب‌های چاپ سنگی

این موقوفه علاوه بر نسخه‌های خطی، دارای افزون بر ۴ هزار و ۵۰۰ جلد کتاب چاپ‌سنگی نیز است که برخی از آن‌ها در موضوعاتی چون کربلا، عاشورا، مرانی امام حسین (ع) در چاپ‌خانه‌هایی در تهران، تبریز و بمبئی به زیور چاپ آراسته شده است. از جمله این آثار چاپ سنگی کتاب‌خانه و موزهٔ ملی ملک با موضوع واقعهٔ کربلا و حسین بن علی (ع) می‌توان از «طوفان الیکاء»، اثر محمدابراهیم بن محمدباقر جوهری نام برد. مجلدی از این کتاب شعر مذهبی فارسی با ۱۱ مجلس تصویر که به‌خط نسخ در ۲۲۳ صفحه در سال ۱۳۴۶ هجری قمری در قطع رحلی در چاپخانه نهضت شرق تهران منتشر شده، در سال ۱۳۷۸ شمسی به این موقوفه، اهدا شده است. تصویرهایی با محوریت شهادت حضرت ابوالفضل (ع)، حضرت علی‌اکبر (ع) و حر بن یزید ریاحی و جنگ مسلم بن عقیل به رقم محسن تاج‌بخش در این اثر، قابل مشاهده است. مجلد دیگری از کتاب چاپ سنگی طوفان الیکاء نیز در کتاب‌خانه و موزهٔ ملی ملک وجود دارد که دارای ۹ مجلس تصویر به رقم حسین فراگوزلو است. این اثر به‌خط نسخ در ۲۹۳ صفحه در سال ۱۳۵۵ هجری قمری در تهران چاپ شده و توسط مرحوم حسین حسینی زاهد در سال ۱۳۸۹ شمسی به این موقوفه فرهنگی، تقدیم شده است. در این میان، «تحفه الذاکرین» از دیگر عناوین کتاب‌های چاپ سنگی نفیس و مصور این مجموعه با محوریت سرگذشت‌نامه و شعر مذهبی در موضوع واقعه کربلا به شمار می‌آید. این کتاب، اثر محمد بن علی محمد بیدل کرمانشاهی است که در سال ۱۲۸۰ هجری قمری در تهران منتشر شده است. هم‌چنین می‌توان از «اربعین الحسینیة (چهل حدیث)»، «شفاء الصدور فی شرح زیاره العاشور (شرح زیارت عاشورا)»، «حزن المؤمنین»، «مثیر الاخران» و... به‌عنوان دیگر کتاب‌های چاپ سنگی عاشورایی گنجینه ملک، نام برد.

نسخه‌های خطی

کتاب‌خانه و موزهٔ ملک، یکی از ۶ کتاب‌خانه‌مهم کشور در حوزهٔ نسخه‌های خطی به شمار می‌آید که در بین نزدیک به ۲۰ هزار عنوان اثر خطی آن، آثار ارزشمندی با محوریت واقعه کربلا، امام حسین (ع)، عاشورا، شبیه‌نامه، روضه، زیارت‌نامه و مقتل، قابل بررسی است. این رساله‌ها به خط‌های نستعلیق، نسخ و شکسته نستعلیق در دوره‌های

کافه

تازه‌های ادب و هنر

هم‌نشینی عقلانیت و حماسه

بررسی دو ویژگی برجسته نهضت عاشورا از نگاه استاد محمد اسفندیاری

برخاستند و با رژیم‌های استعماری و حکومت‌های استبدادی درافتادند، بعد حماسی عاشورا کشف شد و می‌نویسد: «بزرگ‌ترین و شایع‌ترین تحریف تاریخ عاشورا، تبدیل شدنش از حماسه به مصیبت است. گروهی عاشورا را که هم شامل حماسه بود و هم شامل مصیبت در مصیبت خلاصه کردند. با این تحریف، امام حسین نماد مظلومیت شده است، نه نماد ظلم‌ستیزی و وظیفهٔ شیعیان فقط عزاداری شده است، نه رفتن به راه آن حضرت و ظلم را پرتابیدن.»

عاشورا نهضت قابل تکرار

به اعتقاد اسفندیاری دو گونه به قیام امام حسین (ع) می‌توان نگریست: نقطه‌ای و خطی. در نگاه نخست عاشورا نقطه‌ای است بر صفحهٔ تاریخ و منقطع از پیش و پس از آن. در این نگاه امام حسین استثنایی بود که علیه ظلم و ظلمت برخاست و ادامهٔ یک جریان نیست و کسی هم نمی‌تواند ادامهٔ آن باشد. اما در نگاه دوم امام حسین خطی است در ادامهٔ قیام‌های دیگر تاریخ و باید امتداد داشته باشد. بر پایهٔ این دیدگاه امام حسین نه آغازگر جهاد علیه جهل و جور و جوع است و نه پایان‌بخش آن، ولی نقطهٔ عطفی در مسیر جهاد است و الگوی همهٔ مجاهدان. به گفتهٔ اسفندیاری در سده‌های گذشته به قیام امام حسین (ع) به عنوان یک مصیبت رازآمیز نگاه می‌کردند، نه قیامی که قابل تکرار و حتی امروزه سیدمحمد صدر از عالمان معاصر عراق بر آن است که قیام امام حسین «استثنا» است و نه «قاعده». اسفندیاری در ادامه با باور به الگو بودن قیام امام حسین می‌نویسد: «مقصود از الگو بودن عاشورا این نیست که لزوماً تقلید شکلی از آن بکنیم بلکه منظور این است که راه امام حسین را در پیکار با ظلم و ظلمت ادامه دهیم. بدیهی است هر مبارزه‌ای با توجه به مقتضیات گوناگون، شکل خاص خود را دارد ولی اصل مبارزه بت ظلم تکلیف اختصاصی کسی نیست. اهداف کلی امام حسین در قیام خویش، احقاق حق، ابطال باطل، پیکار با ظلم و ضلالت، برپایی عدالت، احیای سنت و اماته بدعت بود و این‌ها وظایفی است که هر شیعه‌ای بلکه هر مسلمانی، باید نصب‌العین خود کند. شیعه امام حسین به ستم‌ستیزی شناخته می‌شود، نه فقط سوگواری... مبارزه با ظلم قاعده است، نه استثنا. این مبارزه بر حسب اوضاع گوناگون، متفاوت است. استثنا در هنگامی است که هیچ راهی برای مبارزهٔ ثمربخش وجود نداشته باشد. اگر امامان دیگر علیه خلفا قیام نکردند و غالباً سیاست غیرسیاسی را پیشه گرفتند از آن رو بود که می‌دیدند، زمینه و زمانهٔ مساعدی نیست و باید در جبههٔ فرهنگ و برای سازماندهی شیعه فعالیت کرد. بنابراین تفاوتی که در روش امام حسین با دیگران است، ناشی از تفاوت زمانهٔ آن‌هاست.»

اسفندیاری نهضت امام حسین (ع) را دارای سه مرحلهٔ متفاوت و با

واقعهٔ عاشورا، نه تنها یکی از تراژدی‌های بزرگ تاریخ اسلام بلکه نقطهٔ عطفی در بیداری وجدان بشری و احیای ارزش‌های انسانی است. این حادثه که در دهم محرم سال ۶۱ هجری قمری در سرزمین کربلا به وقوع پیوست، به رهبری امام حسین (ع)، سومین امام شیعیان، در برابر حکومت ظلم و فساد یزید بن معاویه شکل گرفت. نهضت عاشورا و اتفاقاتی که در ۱۰ روز نخست محرم سال ۶۱ و پس از آن افتاد، یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین وقایعی است که در تاریخ اسلام به وقوع پیوسته است. طی سال‌ها و قرن‌ها، هیچ چیز توانسته است اندکی از حرارت آتش عشق حسینی و سوختن بر مصائبش را در دل‌های شیعیان کم رنگ کند. امسال با توجه به تجاوز رژیم صهیونیستی به کشورمان در آستانه عاشورا، توجه به نهضت امام حسین رنگ و بویی متفاوت یافته است.

استاد محمد اسفندیاری در کتاب «حقیقت عاشورا» معتقد است، نهضت عاشورا دو ویژگی برجسته داشت: نخست این‌که حماسی (ظلم‌ستیزانه) بود و دوم این‌که عقلانی بود اما به اعتقاد ایشان در بعد پنج تحریف سهمگین دامن گیر آن شد: ۱- تقلیل یافتن آن به عزاداری (با غفلت از ظلم ستیزی)؛ ۲- تفسیرهای غیرعقلانی از آن؛ ۳- تفسیرهای فوق واقعی؛ ۴- تفسیرهای افراطی و خشونت‌آمیز و ۵- تفسیرهای عامیانه. به باور اسفندیاری دربارهٔ امام حسین(ع) حق عشق ادا شده است و حق عقل نه. در عزای او پس گریستند اما نهضتش را چنان‌که باید تنگ‌ریستند. با وجود بیش از ۴ هزار عنوان کتاب که فقط در این صد سال درباره حضرت نوشته‌اند، هنوز ناگفته‌هایی دیگر باقی مانده است. بسیاری از افرادی که دربارهٔ امام حسین (ع) قلم‌فرسایی کرده‌اند از سر ارادت بوده است، نه از روی درایت؛ از بهر ثواب بوده است نه برای یافتن صواب؛ و با رویکرد عاطفی بوده است، نه رویکرد علمی. این نویسندگان یا اهل تحقیق نبوده‌اند، یا روش تحقیق را نمی‌دانستند و یا روش تحقیق در تاریخ را و یا هر سه را.

حماسه عاشورا

یک بعد نهضت عاشورا حماسه است از آن رو که امام حسین (ع) رویاروی حکومتی ستمگر ایستاد و در مقابل زور، سر خم نکرد و به ذلت تن نداد و آشکارا گفت: «مرگ با عزت بهتر است از زندگی با ذلت.» ایستاد، جنگید، زخم برداشت، شهید شد اما همهٔ زخم‌ها در جلو بدنش بود؛ از آن رو که به دشمن پشت نکرد. بدین ترتیب، به گفتهٔ ابن ابی‌الحجید، امام حسین کسی است که تسلیم نشدن و زیر بار زور رفتن را در میان اعراب بلکه در میان همهٔ مسلمانان، بنیاد نهاد. محمد اسفندیاری معتقد است در عزاداری‌ها جنبهٔ حماسی عاشورا، بنا به اقتضای مقام، ناگفته می‌ماند و جز از مصیبت سخن نمی‌رود و از هنگامی که مسلمانان از خواب سیاسی

گزارش: تئاتر

انتخاب مدیر جدید تئاتر

رضا مردانی به اداره کل هنرهای نمایشی آمد

هنری و فرهنگی به عنوان رکن اساسی توسعه و دموکراسی در هنر، بهره‌گیری از تخصص و توان کارشناسی هنرمندان تئاتر و ظرفیت‌های موجود و واسپاری هرچه بیشتر مدیریت حوزه هنر به جامعه هنرمندان، توجه به تمامی شهرها و استان‌ها و پرهیز از مرکزگرایی، تقویت هویت ایرانی اسلامی و تولید آثار ملی میهنی، احقاق حقوق جامعه هنر و مطالبات به حق هنرمندان و مطالبه آن از دستگاه‌های ذی‌ربط، شفاف‌سازی درخصوص اعضا، روند و مصوبات شوراهای نظارت شهرستان، استان، مرکزی و شورای عالی نظارت؛ حمایت و حل مشکلات گروه‌های نمایشی؛ فعال‌سازی استعدادهای نمایشی کشور و توجه ویژه به توانمندی‌های زنان فرهیخته و نسل نو در جامعه هنرهای نمایشی؛ جلب مشارکت و دعوت از همه هنرمندان هنرهای نمایشی و خدمت‌رسانی به همه سلایق و اندیشه‌ها در جهت تحکیم وفاق ملی».

رضا مردانی که از مدیران با سابقه این وزارتخانه است، مدیریت و مسئولیت اجرایی متعددی از جمله مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه آزاد اروند، معاون اداره کل امور استان‌ها، مشاور معاونت حقوقی و امور مجلس و استان‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر اجرایی و همکاری با جشنواره‌های هنری و نمایشی را در سابقه خود دارد.

آیین معارفه مدیریت اداره کل هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با حضور نادره رضایی، معاون امورهنری وزیر فرهنگ، احمد حسین‌فتایی مشاور اجرایی، بابک رضایی مدیرکل

سرانجام پس از گذشت چهار ماه از نبود مدیر در راس اداره کل هنرهای نمایشی، رضا مردانی به‌عنوان مدیرکل هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب شد.

در این مدت نادره رضایی، معاون هنری وزیر گزینه‌های مختلفی را برای مدیریت تئاتر کشور معرفی کرده بود که هیچ‌یک نتوانستند، استعداد و موافقت‌های لازم را دریافت کنند و در نهایت وزیر ارشاد خود در این‌باره تصمیم‌گیری و یکی از مدیران وزارتخانه را برای حضور در این منصب انتخاب کرد. این در حالی است که مدیران قبلی اداره کل هنرهای نمایشی به پیشنهاد معاون هنری و با حکم وزیر برای این سمت انتخاب می‌شدند. از دیگر سو نادره رضایی نیز پس از معرفی مدیر اداره کل، اصلی‌ترین گزینه‌ای که برای مدیریت اداره کل هنرهای نمایشی در نظر داشت را به عنوان مشاور عالی خود منصوب کرد.

در حال حاضر رضا مردانی به عنوان مدیرکل هنرهای نمایشی انتخاب و سعید اسدی، مشاور عالی معاونت هنری در حوزه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی است.

اداره کل هنرهای نمایشی تابعه معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است، متولی برنامه‌ریزی و سیاستگذاری هنرهای نمایشی کشور است. در حکم سیدعباس صالحی خطاب به رضا مردانی بر محورهای زیر در دوره جدید مدیریتی اداره کل هنرهای نمایشی تأکید شده است:

«توجه ویژه به توسعه اقتصاد هنر، تقویت و تثبیت انجمن‌های

گزارش: تلویزیون

از عاشورا تا سیمرغ

بازگشت سریال‌های دفاع مقدس به تلویزیون

فیلم‌های «رمز مرکوری»، «سگ را بجنبان»، «سرزمین آواره‌ها» و «وقتی آنها ما را می‌بینند ۱ و ۲» در هفته فیلم دموکراسی آمریکایی از شبکه نمایش سیما پخش خواهند شد.

فیلم‌های هفته دموکراسی آمریکایی تا جمعه، هر شب، ساعت ۱۹ روی آنتن شبکه نمایش خواهند رفت.

فیلم سینمایی «وقتی آنها ما را می‌بینند ۱ و ۲» به کارگردانی ایوا دورونی، پنج‌شنبه و جمعه ۱۲ و ۱۳ تیرماه از شبکه نمایش پخش می‌شود.

سینمایی «وقتی آنها ما را می‌بینند» بر اساس پرونده جاگر سنترال پارک نیویورک (حمله و تجاوز به تریشا میلی، زن ۲۸ ساله سفیدپوست آمریکایی) و در مورد پنج نوجوان سیاه‌پوست است که به اتهام تجاوز جنسی و حمله به یک زن در سال ۱۹۸۹ در سنترال پارک شهر نیویورک بازداشت و محاکمه می‌شوند.

بازیگرانی همچون جوان ادیو، کریس چاک، کایلی بانری، آنجانو الیس و ورا فارمیگا در این فیلم به ایفای نقش پرداخته‌اند.

«حسینیہ معلی»، «از سرگذشت» و «سدره»، برخی از برنامه‌های تویی دشده سیما در ماه محرم هستند.

امسال «حسینیہ معلی» به جغرافیای فرهنگی عزاداری پرداخته است. فصل جدید این برنامه برخلاف فصل‌های پیش که بیشتر بر آیین‌های شاخص استانی تمرکز داشت، سراغ شهرستان‌های کمتر دیده شده، رفته است. به‌گفته تهیه‌کننده برنامه، هدف آن بوده است که آیین‌های اصیل و محلی بازخوانی شوند؛ آیین‌هایی که شاید در پیچ‌وخم مدرنیته و رسانه فراموش شده بودند. او می‌گوید: «اکنون درصدد نمایش آیین‌های اصلی و اصیل شهرستان‌های دورافتاده هستیم تا با احیای این آیین‌های ارزشمند موجب یادآوری و زنده شدن آن‌ها شویم». نمایش عزاداری عظیم یزدی‌ها با بیش از هزار سینه‌زن، با حضور هیات‌هایی از گیلان، مازندران، اردبیل و حتی عراق به برنامه غنایی آیینی داد که کمتر در قاب تلویزیون سابقه داشت.

میان مجموعه‌های محرمی تلویزیون، برخی برنامه‌ها نه بسا تصویرسازی‌های پرهزینه یا ساختارهای روایی پیچیده بلکه با تکیه بر صداقت قصه‌های مردمی، تماشاگر را به تامل وامی‌دارند. برنامه «از سرگذشت» از شبکه نسیم با محور قرار دادن دوراهی‌های سخت در زندگی انسان‌های معمولی، می‌کوشد معنویت را از سطح شعار به موقعیت‌های واقعی زندگی روزمره منتقل کند. در روزهایی که مرگ و بقا، مفاهیمی کاملاً عینی هستند و انتخاب میان ماندن یا رفتن به ساحت تجربه زیسته مردم راه یافته است، «از سرگذشت» آینه‌ای از این کشمکش جمعی شده است.

برنامه «سدره» به‌مدت ۶۰ شب با اجرای مهیار عبداللهی از کربلای معلی روی آنتن می‌رود. این برنامه تا شب سوم امام یعنی شب سیزدهم محرم، کارشناس‌محور است و از حضور کارشناسانی همچون مهدی امین فروغی و مداحی حاج حامد خمسه، حاج اکبر مولایی و فریدون کریم‌پور و جمعی دیگر از مداحان بهره خواهد گرفت که به‌صورت زنده در برنامه اجرا می‌کنند.

با وجود اطلاع‌رسانی درباره سریال‌های جدید آماده پخش، در هفته‌های اخیر، چهار سریال تکراری روی آنتن شبکه‌های اصلی سیما رفته‌اند؛ بخشی از این تغییر کنداکتور به فضای خاص کشور برمی‌گردد.

درحالی‌که در ماه‌های گذشته، پخش سریال‌های تکراری شبانه در شبکه‌های اصلی سیما به حداقل رسیده بود، در هفته‌های اخیر و پس از شرایط ویژه جنگ، بار دیگر، پای این آثار به باکس اصلی سریال در شبکه‌ها باز شده است.

بازپخش مجموعه تلویزیونی «عاشورا» درباره شهیدان مهدی و حمید باکری و رشادت‌های لشکر ۳۱ عاشورا در حالی از هشتم تیرماه در باکس اصلی سریال شبکه یک سیما آغاز شده است که این شبکه از تابستان ۱۴۰۳ مجموعه تکراری در جدول پخش قرار نداده بود.

در شبکه دو سیما نیز مجموعه ۱۲ قسمتی «سیمرغ»، محصول سال ۱۳۷۱ که به زندگی شهیدان احمد کشوری و علی‌اکبر شیرودی، دو خلبان شاخص هوانیروز در جریان دفاع مقدس می‌پردازد از ۲۶ خردادماه، مصادف با روز سوم تجاوز نظامی رژیم صهیونیستی به کشورمان، روی آنتن رفت و تا جمعه «۶ تیرماه» روی آنتن بود.

شبکه سه سیما هم که در چند سال اخیر به‌ندرت دست به پخش مجموعه‌های داستانی تکراری زده بود از مدتی پیش با قرار دادن دو سریال تکراری پی‌درپی در جدول پخش، این روند را در پیش گرفته است. این شبکه در هفته پیش از شروع جنگ، مجموعه «لیسانسه‌ها» را در باکس دوم سریال قرار داد که پیش از سریال اصلی پخش می‌شد؛ این در حالی است که پیش از این، شبکه سه سیما حتی برای باکس دوم سریال نیز به پخش مجموعه‌های خارجی جدید می‌پرداخت. از نخستین شب آغاز جنگ تحمیلی رژیم اشغالگر قدس علیه کشورمان، مجموعه کم‌دی «لیسانسه‌ها» از جدول پخش خارج شد و جای خود را به درام تاریخی «نچالا» داد که با سوزهای مرتبط با پیاده‌روی اربعین تا ۴ تیرماه روی آنتن رفت.

همه آنچه گفته شد، در حالی است که در ماه‌های گذشته، اخبار متعددی درباره پرپودن دست رسانه ملی برای پخش سریال جدید و مشخص بودن فهرست سریال‌های سیمافیلم تا پایان سال ۱۴۰۴ منتشر شده است. در نیمه فروردین ماه ۱۴۰۴ مهدی تقوایی، رئیس سیمافیلم در این زمینه گفته بود: «آنتن سیمافیلم تا پایان سال ۱۴۰۴ پرشده و برای ۱۴۰۵ نیز وضعیت حدود ۷۰ درصد سریال‌هایی که روی آنتن خواهند رفت، روشن شده است».

حال علت پخش سریال‌های تکراری در تلویزیون با وجود اطلاع‌رسانی قبلی درباره آمادگی سریال‌های جدید، بیش از همه، آذهان را به‌سمت شرایط ویژه کشور در ایام جنگ ۱۲ روزه می‌برد که در عین توجیه‌پذیری با توجه به تاکید کارشناسان حوزه‌های مختلف مبنی بر نیاز مردم در این ایام به سرگرمی و نشاط ملی، تغییر رویکرد در این زمینه را ضروری می‌نمایاند.

از سوی دیگر، شبکه نمایش سیما در واکنش به سیاست‌های استکباری دولت آمریکا، هفته فیلم دموکراسی آمریکایی را با نمایش فیلم‌های سیاسی پریا می‌کند.

محمد اسفندیاری

حقیقت عاشورا

از عاشورای حسین (ع)

تا تحریفات عاشورا

پیشنهاد امام را برای جلوگیری از جنگ، صوری و از باب «انجام حجت» می‌دانند.

محمد اسفندیاری در این بخش، گزارش‌های مختلفی را مطرح می‌کند مبنی بر این که امام می‌فرمایند اگر نمی‌خواهید من برمی‌گرم؛ پر چالشی‌ترین بخش این بخش آن است که در مذاکره با عمر سعد چند پیشنهاد از طرف امام حسین (ع) به نقل از چند منبع مطرح می‌شود، نخست این که به مدینه برگردد، دیگر این که به مناطق دوردست برود و ساکن شود و آخر این که با عمر بن سعد به شام و نزد یزید برود و یا او مذاکره و احتجاج کند. و در ادامه از قول ابومنحرف می‌نویسد: «عمر بن سعد پیشنهادهای امام حسین (ع) را در نامه‌ای به اطلاع ابن زیاد رساند و از او کسب تکلیف کرد. ابن زیاد پذیرفت اما شمر رأی او را برگرداند. سرانجام ابن زیاد در نامه‌ای به عمر بن سعد نوشت که به حسین و یارانش پیشنهاد کن به حکم من گردن بنهند و اگر خودداری کردند با آن‌ها بجنگ.»

طبعاً صاحب‌نظران متعددی این گزارش را رد می‌کنند و یکی از اشکالات جدی که به این گزارش وارد شده این است که عمر سعد مدعی شده که امام حسین (ع) پیشنهاد داده تا ایشان به شام برود و این مسأله از زبان فردی دیگری جر عمر بن سعد نقل نشده است. استاد اسفندیاری در دفاع از گزارش مطرح شده این را بیان می‌کند که عمر بن سعد چون به مافوق خودش ابن زیاد گزارش می‌دهد، نمی‌آید در چنین گزارش رسمی دروغ بگوید و به احتمال زیاد راست گفته است. اما این احتمال را با توجه به شرایط، می‌توان داد مبنی بر اینکه چون عمر بن سعد نمی‌خواست جنگی در بگیرد و حکومت ری را هم به دست بیاورد، می‌خواست با کم هزینه‌ترین راه ممکن نتیجه میدان را به نفع خود تمام کند برای همین از لسان مبارک امام حسین (ع) چنین ادعایی را مطرح می‌کند. اسفندیاری پس از ذکر روایت‌های مختلف سرانجام در این بخش توقف علمی می‌کند و به طور قاطع نمی‌تواند بگوید امام حسین (ع) پیشنهادی مبنی بر مذاکره با احتجاج با یزد را داده باشد و به‌عنوان نتیجه‌گیری می‌نویسد: «هیچ تعارضی میان روش امام حسن (ع) و روش امام حسین (ع) وجود نداشت بلکه تعارض در روش معاویه و یزید بود. زیرا امام حسین نیز نمی‌خواست، بجنگد بلکه جنگ را بر او تحمیل کردند.»

ایستادند و با تمام شرایط سختی که داشتیم، نهایت کوشش خود را انجام داد تا کارهای اداری و اجرایی مجموعه با کمترین مشکل پیش رود».

وی افزود: «بی‌شک مجموعه اداره کل هنرهای نمایشی به خوبی آگاه است که می‌تواند از این پس هم مبتنی بر توانایی‌ها و توانمندی‌های آقای نادری از این هنرمند و مدیر تلاشگر به نحو احسن استفاده‌های بیشتری کند. مسیری که می‌تواند بر اساس تجربیاتی که از آقای نادری سراغ داریم مشتمل بر مشاوره‌های ارزشمندی در حوزه مدیریت تئاتر باشد».

معاون امور هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به توانمندی‌های رضا مردانی (مدیرکل جدید هنرهای نمایشی) بیان کرد: «جناب مردانی از جمله مدیران باسابقه و خوش‌نام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هستند که براساس پیشینه‌ای قابل اتکا می‌توانند، کارهای مثبتی را برای تئاتر این سرزمین انجام دهند. به هر حال تئاتر دارای ذی‌نفعان زیادی است و همین ظرفیت می‌تواند به خودی خود دربرگیرنده اتفاقات مثبتی برای تئاتر کشورمان باشد».

اتابک نادری، سرپرست سابق اداره کل هنرهای نمایشی هم در این جلسه اظهار کرد: «تمام تلاش‌م را در این مدت انجام دادم تا به عنوان یک کهنه سرباز تئاتر همه کارهایی که به مدیریت اداره کل هنرهای نمایشی مربوط می‌شود با همراهی همکارانم به مطلوب‌ترین شکل ممکن در خدمت اهالی محترم تئاتر باشد و در این مسیر هم از خانم رضایی تشکر می‌کنم که این اعتماد را به من داشت و من را در مسیری قرار داد تا تکلیف خود را ادا کنم. در این زمینه به سهم خود برای جناب مردانی که رفاقت ۲۰ ساله‌ای هم با هم داریم، آرزومند روزهایی سرشار از موفقیت و سربلندی برای تئاتر ایران هستم».

براساس این گزارش در پایان مراسم هم لوح قدردانی از سوی معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به اتابک نادری اهدا شد.

اهدافی متفاوت می‌داند و می‌نویسد: «یک مرحله از نهضت امام، از مدینه تا مکه، مرحله دوم از مکه به طرف کوفه و مرحله سوم در کربلا بود. در مرحله اول که امام از مدینه هجرت کرد و تا مدتی در مکه اقامت داشت، هدفش امتناع از بیعت و دفاع در برابر تهاجم حکومت بود. در این مرحله، نهضت امام جنبه سلبی و دفاعی داشت. مرحله دوم هنگامی بود که نامه‌هایی بسیار از کوفه در حمایت از او به دستش رسید و مردم با مسلم بن عقیل، به نمایندگی از امام، بیعت کردند و از آن حضرت مصرا نه خواستند به کوفه آید و پیشوایی آنان را به‌عهده بگیرد. هدف امام در این مرحله، پذیرفتن رهبری شیعیان در کوفه و تشکیل حکومت در آن‌جا بود. سرانجام در مرحله سوم در کربلا، هدف امام این بود که با مذاکره و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی از بروز جنگ جلوگیری کند. بنابراین نهضت امام حسین هم جنبه سلبی و دفاعی داشت (در مرحله اول) و هم جنبه ایجابی (در مرحله دوم) و هم جنبه اصلاح‌طلبانه (در مرحله سوم).»

مذاکره امام حسین و عمر بن سعد

یکی از مهم‌ترین و جسورانه‌ترین بخش‌های کتاب «حقیقت عاشورا» که با شرایط و فضای کنونی کشور هم تناسبی تام دارد، بخشی است که به مذاکرات امام حسین (ع) و عمر بن سعد سخن پرداخته است. مؤلف در این بخش توضیح می‌دهد، امام حسین (ع) در مراحل پایانی کار و قبل از شهادت قصد جلوگیری از جنگ را داشته است و می‌نویسد: «با وجود اهمیت این موضوع در هیچ‌یک از کتاب‌های عاشورایی بحثی با عنوان «پیشنهاد امام برای جلوگیری از جنگ» و یا مشابه آن ملاحظه نمی‌شود.» به اعتقاد اسفندیاری عاشوراانگاران و عاشوراپژوهان به سه دلیل از کنار این موضوع مهم رد شده‌اند:

۱- گروهی چندان در حماسه و جهاد سیدالشهدا غرق شدند که از روی دیگر آن، که کوشش امام برای پرهیز از جنگ بود، غافل ماندند.
۲- گروهی از آن رو که در این موضوع، اختلافاتی شدید در روایات است و از حل آن عاجز بودند، این بحث را مسکوت گذاشتند.
۳- گروهی به این دلیل که معتقدند امام حسین قیام استشهادی کرد و یا می‌دانست او را خواهند کشت از بحث در این باره خودداری می‌ورزند و

دفتر موسیقی، آیدین مهدی‌زاده مدیرکل هنرهای تجسمی، محمدحسین اسماعیلی مدیر دفتر برنامه‌ریزی و آموزش‌های هنری و اتابک نادری سرپرست سابق اداره کل هنرهای نمایشی برگزار شد.

نادره رضایی، معاون امور هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در ابتدای این مراسم که چهارشنبه یازدهم تیرماه برگزار شد ضمن قدردانی تلاش‌های اتابک نادری در دوران سرپرستی اداره کل هنرهای نمایشی توضیح داد: «آنچه برای ما در تعیین سرپرستی اداره کل هنرهای نمایشی طی ماه‌های گذشته اهمیت داشت، انتخاب سرپرستی شایسته و قابل اعتماد بود که خوشبختانه جناب نادری در مدت حضورشان به صورت تمام‌وقت و تلاشگرانه پای کار

تحلیل اقتصادی

آرزوی دست نیافتنی

چرا پروژه صنعتی شدن ایران شکست خورد؟

جمشید پیش‌قدم

گروه اقتصاد

در میان کشورهای درحال توسعه، ایران جزو معدود کشورهایی است که بسیار زودهنگام-از دهه ۴۰ شمسی- سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای را برای صنعتی شدن آغاز کرد. این سرمایه‌گذاری‌ها منجر به شکل‌گیری بنگاه‌های بزرگی در کشور شد که هنوز هم به تولید مشغولند و در اقتصاد ایران نقش ایفا می‌کنند. با این حال اقتصاد ایران در حال حاضر نه تنها صنعتی محسوب نمی‌شود بلکه صنعت اساسا نقشی محدود در تحولات اقتصاد کلان این کشور ایفا می‌کند. زمانی که ایران در دهه ۴۰ شروع به برنامه‌ریزی برای صنعتی شدن کرد، خیلی از کشورها در زمره کشورهای توسعه نیافته به شمار می‌آمدند. با این حال در حال حاضر ایران یک کشور صنعتی و توسعه یافته شناخته نمی‌شود اما کشورهایی که خیلی دیرتر فرآیند توسعه صنعتی را آغاز کردند، اکنون صنعتی شده‌اند. در برنامه هفتم توسعه بر رشد ۸ درصدی اقتصاد با تأکید بر رشد بخش صنعت تأکید شده است. در این زمینه دو پرسش مطرح است:

یکی اینکه کشورهای نوظهور صنعتی به رغم نارسایی‌های زیاده‌بنیادی و زیرساختی، چگونه توانستند صنعتی شوند و ارقام بزرگ صادرات غیرمتکی به منابع طبیعی داشته باشند؟ آیا برای صنعتی شدن ایران دیر نیست؟

به عقیده اقتصاددانان، پروژه صنعتی شدن ایران به دلایل متعدد و پیچیده‌ای با ناکامی مواجه شد، هرچند تلاش‌های اولیه در دهه ۴۰ شمسی با سرمایه‌گذاری‌های کلان و ایجاد بنگاه‌های بزرگ صنعتی، نویدبخش بود. در ادامه به مهم‌ترین عوامل این ناکامی اشاره می‌شود:

اولین عامل، وابستگی شدید به درآمدهای نفتی بود. اقتصاد ایران به‌جای تکیه بر تولید صنعتی پایدار به درآمدهای نفتی وابسته شد که به «بیماری هلندی» منجر شد. این پدیده باعث شد، بخش‌های غیرنفتی از جمله صنعت در رقابت با واردات ارزان‌قیمت تضعیف شوند و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های صنعتی به حاشیه رانده شود. دوم، سیاست‌گذاری‌های ناپایدار و ناکارآمد نقش مهمی داشتند. برنامه‌های توسعه صنعتی اغلب فاقد تداوم بودند و تحت تأثیر تغییرات سیاسی، فساد و سوءمدیریت قرار گرفتند. نبود یک استراتژی منسجم و بلندمدت، همراه با مداخلات گسترده دولت در اقتصاد، مانع از ایجاد محیطی رقابتی برای رشد صنعت شد.

سوم، ضعف زیرساخت‌های نهادی و قانونی بود. فقدان نهادهای قوی برای حمایت از حقوق مالکیت، قراردادهای سرمایه‌گذاری خصوصی، همراه با بروکراسی پیچیده و فساد سیستماتیک، محیط کسب‌وکار را برای صنایع غیرجذاب کرد. این عوامل سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی را محدود کرد. چهارم، تحریم‌های بین‌المللی و انزوای اقتصادی تأثیرات مخربی داشتند. از دهه ۸۰ شمسی به بعد، تحریم‌ها دسترسی به فناوری، بازارهای جهانی و سرمایه خارجی را محدود کردند که برای توسعه صنعتی حیاتی بودند. این انزوا، صنایع ایران را از زنجیره‌های تولید جهانی دور نگه داشت.

پنجم، ضعف در نیروی انسانی ماهر و نظام آموزشی بود. اگرچه ایران در آموزش نیروی انسانی سرمایه‌گذاری کرد اما نظام آموزشی توانست، مهارت‌های مورد نیاز برای صنعتی شدن مدرن را به‌طور مؤثر تأمین کند. مهاجرت نخبگان نیز این مشکل را تشدید کرد.

ششم، تمرکز بیش از حد بر صنایع سنگین و دولتی به‌ویژه در بخش‌هایی مانند فولاد و پتروشیمی، باعث شد که صنایع کوچک و متوسط که موتور اصلی صنعتی شدن در بسیاری از کشورها هستند مورد غفلت قرار گیرند. این صنایع به دلیل انعطاف‌پذیری و اشتغال‌زایی بالا، نقش کلیدی در توسعه صنعتی دارند. هفتم، بی‌توجهی به نوآوری و تحقیق و توسعه (R&D) بود. صنایع ایران عمدتاً به فناوری‌های وارداتی وابسته بودند و سرمایه‌گذاری کافی در نوآوری و بومی‌سازی فناوری صورت نگرفت. این امر باعث شد که صنایع در برابر تغییرات جهانی و رقابت‌پذیری آسیب‌پذیر شوند. در نهایت، ناپایداری‌های سیاسی و اجتماعی از جمله انقلاب ۵۷، جنگ ایران و عراق و تنش‌های داخلی و خارجی، تداوم برنامه‌های صنعتی را مختل کرد. این عوامل همراه با عدم هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و صنعتی، باعث شد که ایران نتواند به یک اقتصاد صنعتی تبدیل شود. به‌طور خلاصه، ترکیبی از وابستگی به نفت، سیاست‌گذاری‌های ناکارآمد، ضعف نهادی، تحریم‌ها، کمبود مهارت، تمرکز نادرست بر صنایع سنگین، فقدان نوآوری و ناپایداری‌های سیاسی-اجتماعی باعث شد که ایران با وجود تلاش‌های اولیه از مسیر صنعتی شدن باز بماند. صنعت در ایران هرچند هنوز فعال است اما نقش محدودی در اقتصاد کلان دارد و توانسته موتور محرکه توسعه اقتصادی شود.

جزیره خوشبختی

پول‌ها از بورس به کدام بازار مهاجرت می‌کنند؟

مهتاب شهریاری

گروه اقتصاد

در شرایطی که بازار سهام ایران با نوسان‌های شدید و نااطمینانی‌های اقتصادی و سیاسی مواجه است، سرمایه‌گذاران به‌دنبال مقاصد امن‌تر یا پربازده‌تر برای دارایی‌های خود هستند. این پرسش که سرمایه‌های خارج شده از بورس به کدام بازارها مهاجرت می‌کنند، کنار تحلیل علل این رفتار و ارائه راهکارهای مدیریتی برای عبور از بحران کنونی، موضوعی این گزارش است. بر اساس دیدگاه فعالان بازار و تحلیل‌های کارشناسی، نااطمینانی پایدار و نبود چشم‌انداز روشن در فضای سیاسی کشور، سرمایه‌گذاران را به سمت خروج از بازار سهام و انتظار برای شفافیت بیشتر سوق داده است.

بازار مسکن و املاک با وجود جذابیت سنتی، در شرایط کنونی، گزینه‌ای نامناسب برای سرمایه‌گذاری ارزیابی می‌شود. آشوب اقتصادی، نقدشوندگی پایین، آسیب‌پذیری بالا و حباب قیمتی موجود به‌ویژه در کلان‌شهرهایی مانند تهران، این بازار را حتی پریسک‌تر از سهام کرده است. پیش‌بینی‌ها حاکی از کاهش جذابیت این بازار در آینده هستند و تحلیل‌ها نشان می‌دهند که مسکن دیگر فرصت

مناسبی برای سرمایه‌گذاری نیست. دلار به‌عنوان گزینه‌ای برای حفظ ارزش دارایی مطرح است اما با توجه به تورم پیش‌رو در اقتصاد آمریکا، مشکلات بدهی و تراز پرداخت‌های این کشور و احتمال کاهش ارزش دلار در بلندمدت، گزینه‌ای مناسب برای سرمایه‌گذاری نیست؛ با این حال در شرایط خاص می‌تواند برای حفظ ارزش دارایی مدنظر قرار گیرد. طلا، نقره و سکه به دلیل قابلیت پوشش نوسانات ارزش دلار و پتانسیل حفظ ارزش مقابل افت‌های جهانی برای سرمایه‌دارانی که توانایی نگهداری فیزیکی دارند، گزینه‌های جذابی هستند؛ با این حال، ریسک نوسانات قیمتی در بازارهای جهانی همچنان باید در نظر گرفته شود.

ارزهای دیجیتال، مانند بیت‌کوین و اتریوم برای سرمایه‌گذاران با ریسک‌پذیری بالا مناسب هستند. این دارایی‌ها به‌ویژه در قیمت‌های فعلی که از جذابیت نسبی برخوردار هستند، می‌توانند تا ۲۰ درصد سبب سرمایه‌گذاری را تشکیل دهند و به‌عنوان جایگزینی برای دلار عمل کنند.

دیدگاه: یادداشت روز

تکان بازار

بازار مسکن پس از خروج اتباع چه شرایطی پیدا کرد؟

مهتاب شهریاری

گروه اقتصاد

خروج گسترده اتباع غیرمجاز به‌ویژه اتباع افغانستانی از کشور تأثیرات قابل‌توجهی بر بازار مسکن به‌خصوص در بخش اجاره و املاک کلنگی داشته است.

بررسی‌ها نشان می‌دهند که متوسط اجاره‌بهای پیشنهادی آپارتمان‌ها در دو منطقه ۴ و ۵ تهران براساس فایل‌های ارائه شده به بازار ۲۰ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان اجاره‌بهای ماهانه برای مستاجران و پول پیش ۶۶۴ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان است. بررسی‌های اخیر از بازار اجاره مسکن در مناطق ۴ و ۵ تهران نشان می‌دهند که متوسط اجاره‌بهای پیشنهادی آپارتمان‌ها در ابتدای تیرماه ۱۴۰۴ به ۲۰ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان اجاره ماهانه و ۶۶۴ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان پول پیش رسیده است؛ این در حالی است که تحقیقات میدانی انجام شده در ابتدای خردادماه، میانگین اجاره‌بهای پیشنهادی در این دو منطقه ۷/۱۹ میلیون تومان اجاره ماهانه و ۶۶۷ میلیون تومان پول پیش نشان می‌دادند. مقایسه این

نااطمینانی همچنان پایدار است و دورنمای فضای سیاسی کشور، افق روشن و مشخصی را نشان نمی‌دهد؛ این موضوع باعث شده، سرمایه‌گذاران اقدام به خروج از بازار سهام کنند و منتظر شفاف‌تر شدن آینده باشند.

بازار سهام با وجود ریسک‌های مرتبط با نقدشوندگی در کوتاه‌مدت از نظر قیمتی ارزان‌تر از سایر بازارها ارزیابی می‌شود. در صورت چشم‌انداز منفی بلندمدت برای اقتصاد کشور، سهام و مسکن، گزینه‌های مناسبی نیستند و طلا یا دلار می‌توانند بررسی بیشتری شوند اما با فرض چشم‌انداز منفی میان‌مدت که دیدگاه نگارنده نیز بر آن استوار است،

خرید سهام با دید میان‌مدت و بلندمدت می‌تواند بهترین گزینه سرمایه‌گذاری باشد. این دیدگاه با تحلیل بلومبرگ هم‌راستاست و بر پتانسیل بازدهی سهام در افق‌های زمانی طولانی‌تر تأکید دارد، مشروط به پذیرش ریسک عدم نقدشوندگی در کوتاه‌مدت.

علی‌جیل‌عاملی، کارشناس بازار سرمایه در تحلیل شرایط کنونی معتقد است که بازار سهام در هفته‌های اخیر تحت‌تأثیر عوامل درونی و بیرونی با نوسانات قابل‌توجهی مواجه بوده است. فضای کلی بازار به‌شدت به انتظارات فعالان از تحولات سیاسی، اقتصادی و روانی وابسته است. رخدادهای منطقه‌ای و افزایش تنش‌ها در کوتاه‌مدت، فشار فروش را تشدید کرده‌اند اما بخش مهمی از این فشار ریشه در نگرانی‌های عمیق‌تر نسبت به چشم‌انداز اقتصاد دارد. نبود قطعیت در سیاست‌گذاری، ناپایداری تصمیمات و دشواری پیش‌بینی روندها، تردید را در ذهن سرمایه‌گذاران تقویت کرده‌اند و به رفتار محافظه‌کارانه، کاهش مشارکت و خروج

ارقام، حاکی از افزایش ۵۳/۳ درصدی اجاره‌بهای ماهانه و کاهش حدود نیم درصدی مبلغ پول پیش در تیرماه نسبت به خردادماه است. با وجود اینکه بازار اجاره مسکن در فصل تابستان به‌طور سنتی در اوج تقاضا قرار دارد و هرساله انتظار می‌رود که در این بازه زمانی، شاهد تغییرات قابل‌توجهی در اجاره‌بها باشیم اما گزارش‌ها نشان‌دهنده ثبات نسبی این بازار در تابستان ۱۴۰۴ هستند. این ثبات تا حدی تحت‌تأثیر شرایط خاص ناشی از جنگ تحمیلی و تنش‌های ناشی از حمله رژیم صهیونیستی به ایران، به‌ویژه تهران، بوده که مانع از نوسانات چشمگیر در بازار اجاره شده است. تحلیل‌گران بازار مسکن معتقدند که عوامل متعددی از جمله کاهش قدرت خرید مستاجران، عدم اطمینان اقتصادی ناشی از شرایط سیاسی و نظامی همچنین محدودیت در عرضه واحدهای اجاره‌ای باکیفیت در این مناطق به این ثبات نسبی دامن زده‌اند؛ علاوه بر این، برخی مالکان ترجیح داده‌اند در شرایط کنونی از افزایش غیرمتعارف اجاره‌بها خودداری کنند تا از خالی ماندن واحدهای خود جلوگیری کنند. با این حال کارشناسان هشدار می‌دهند که در صورت تداوم یا تشدید تنش‌های سیاسی و اقتصادی، ممکن است بازار اجاره در ماه‌های آتی شاهد تغییرات

مقطعی از بازار منجر شده‌اند.

حتی اخبار مثبت یا ثبات موقت نیز در این فضا اثرگذاری محدودی دارند. علاوه بر مسائل کلان، چالش‌های درونی بازار نیز قابل‌توجه هستند. برخی صنایع بورسی با مشکلات ساختاری مانند ناترازی‌های مالی، فشارهای هزینه‌ای، محدودیت دسترسی به انرژی و مواد اولیه و پیچیدگی‌های سیاست‌های قیمت‌گذاری مواجه هستند که سودآوری آنها را با ابهام روبه‌رو کرده است. این مسائل که در مواردی مزمن شده‌اند، نیازمند راه‌حل‌های ساختاری و چندبعدی هستند. حتی در شرایط ثبات بیرونی، بازگشت اعتماد به بازار به بهبود فضای کسب‌وکار و کاهش ریسک‌های

درون‌زا وابسته است.

ذهنیت سرمایه‌گذاران نسبت به محیط کلی سرمایه‌گذاری بسیار حساس است. مجموعه‌ای از عوامل حتی اگر به‌تنهایی تأثیر محدودی داشته باشند، کنار یکدیگر می‌توانند بی‌اعتمادی و سرخوردگی ایجاد کنند. ناهماهنگی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و عدم ارائه اطلاعات شفاف و منظم به فعالان بازار، این فضا را تشدید می‌کند. برای متعادل کردن شرایط، ارائه سیگنال‌های روشن، منسجم و آرام‌بخش از سوی تصمیم‌سازان اقتصادی ضروری است. هماهنگی در تصمیمات، پرهیز از

اظهارات ناگهانی و تقویت گفت‌وگو با فعالان بازار می‌تواند به‌تدریج اعتماد فرسوده شده را احیا کنند. پیش‌بینی‌پذیری و ثبات در سیاست‌گذاری، دو عنصر کلیدی برای بازگشت آرامش به بازار هستند.

در مقطع کنونی، درک حساسیت شرایط و اتخاذ رویکردی تدریجی، صبورانه و مبتنی بر اجماع کارشناسی از اهمیت بالایی برخوردار است. مداخلات بدون سنجش پیامدها ممکن است اثرات معکوس داشته باشند، در حالی که حمایت بلندمدت از منافع سرمایه‌گذاران، اطمینان‌بخشی مستمر و پرهیز از تغییرات ناگهانی مقرراتی می‌تواند اعتماد عمومی را تقویت کنند. بازار سرمایه بخشی از کلیت اقتصاد کشور است و بهبود آن وابسته به حرکت اقتصاد کلان به‌سمت شفافیت، انسجام و ثبات، همراه با رفع مشکلات ساختاری صنایع است. با پرهیز از اقدامات مقطعی و حرکت به‌سوی اصلاحات پایدار، می‌توان انتظار داشت فضای سرمایه‌گذاری به شرایط مطلوب‌تری برسد.

غیرمنتظره‌ای باشد؛ از سوی دیگر برخی پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که با فروکش کردن التهابات و بازگشت آرامش نسبی به بازار، احتمال افزایش تقاضا برای اجاره در مناطق پرطرفداری مانند مناطق ۴ و ۵ وجود دارد که می‌تواند به تدریج فشار بر اجاره‌بها را افزایش دهد. در مجموع، بازار اجاره تهران در حال حاضر تحت‌تأثیر عوامل داخلی و خارجی متعددی قرار دارد و هرگونه تغییر در شرایط سیاسی، اقتصادی یا نظامی می‌تواند این ثبات شکننده را تحت‌تأثیر قرار دهد؛ بنابراین مستاجران و مالکان باید با دقت تحولات آتی را رصد کرده تا بتوانند تصمیمات آگاهانه‌تری در این بازار اتخاذ کنند.

زیر آوار تورم

همزمان با شرایط جنگی چه بلایی بر سر مستاجران می‌آید؟

گروه اجتماعی: در حالی که تهران هنوز از تبعات ناآرامی‌های

اخیر در منطقه عبور نکرده، مستأجران در این شهر با موج تازه‌ای از نااطمینانی مواجه شده‌اند. بازار اجاره که پیش‌تر نیز در آستانه انفجار بود حالا مستأجرانش در مرز سقوط قرار گرفته‌اند. بر اساس گزارش رسانه‌ها؛ بخش قابل‌توجهی از اجاره‌نامه‌های در آستانه سررسید طی تیر و مرداد با «توافق موقت» طرفین برای چند هفته تمدید شده است تا خریداران و فروشنندگان در شرایط پرابهام جنگ فرصت تصمیم‌گیری بگیرند. کاهش چشمگیر مراجعه متقاضیان به بازار اجاره در هفته‌های اخیر نیز نشانه‌ای از این توافقات موقتی است. در عمل قانون تغییری نکرده؛ نایب‌رئیس اتحادیه املاک تأکید کرده که در حال حاضر «ما قانونی متفاوت از شرایط عادی برای زمان جنگ نداریم» و مستأجران طبق مفاد قراردادهای جاری ملزم به پرداخت اجاره‌اند. به همین دلیل عملاً موجران حکم تخلیه واحدها را به‌صورت محدود و استثنایی صادر می‌کنند تا حال مستأجران را در نظر بگیرند.

با وجود اختلاف دیدگاه‌ها، اغلب مشاوران املاک در تهران و حومه گزارش می‌دهند که اثر عملی جنگ بر بازار اجاره عمدتاً در همین تمدیدهای موقت خلاصه شده و سایر شهرها تحت‌تأثیر چندان‌ی قرار نگرفتند. بررسی میدانی نشان می‌دهد در شهرهایی که هدف حمله هوایی قرار گرفتند (مانند تبریز و اصفهان) بازار اجاره تقریباً به روال قبل ادامه یافته و تغییر رفتاری مهمی نداشته است. اما در تهران و حومه آن، دو گروه موجر پدید آمده‌اند: دسته‌ای برای همدلی با مستأجران تخفیف ارا‌ه می‌کنند و تمدید موقت قرارداد

جامعه

سوءاستفاده نجومی

تاکسی‌های اینترنتی بعد از آتش‌بس کرایه‌های نجومی خود را کاهش ندادند

گروه اجتماعی: در حالی که بحران ۱۲ روزه اخیر میان ایران و اسرائیل به آتش‌بس منجر شده، تاکسی‌های اینترنتی پرتर्फداری چون اسنپ و تپسی همچنان کرایه‌های «جنگی» خود را حفظ کرده‌اند. گزارش‌های میدانی از تهران حاکی است که قیمت سفرها در روزهای اخیر ۲ تا ۳ برابر شده و این افزایش ناگهانی گرانی با تعطیلی نسبی شهر در پی حمله ۲۳ خرداد همزمان شده است. برای نمونه، بررسی‌ها نشان می‌دهد کرایه مسیرهای پرتردد پایتخت که پیش از جنگ حدود ۸۰ تا ۱۴۰ هزار تومان بود به بیش از ۲۵۰ هزار تومان رسیده است. این قیمت‌ها ده‌ها درصد فراتر از افزایش ۲۰ تا ۳۰ درصدی مجاز آن‌ها در سال جدید است. در شرایطی که شهرها در آمادہ‌باش بودند عملاً کسب‌وکارهای دیگر به نشانه همبستگی قیمت‌ها را کاهش دادند اما تاکسی‌های اینترنتی موجی از نارضایتی را به راه انداختند.

تهران به‌عنوان بزرگ‌ترین کلان‌شهر کشور، بیشترین فشار را از این افزایش بی‌ضابطه کرایه‌ها دیده است. گزارش‌ها حاکی است در مسیرهای پرتقاضا نظیر خیابان طالقانی به تجریش نرخ سرویس‌های اگنومی اسنپ و تپسی پیش از جنگ حدود ۱۰۰ تا ۱۸۰ هزار تومان بود اما پس از تشدید تنش‌ها به ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان رسید. به‌عنوان نمونه، کاربران اسنپ شاهد نرخ ۴۱۹ هزار تومانی برای اسنپ اکوپلوس (پریموم) و ۳۳۰ هزار تومانی برای سرویس اقتصادی در مسیر میدان تجریش به ولیعصر هستند؛ تپسی هم قیمت‌ها را در این مسیر حدود ۲۷۰ تا ۳۶۰ هزار تومان اعلام کرده است. حتی اگر سقف قبل از جنگ ملاک باشد، افزایش ۱۵۰ تا ۲۰۰ درصدی مشاهده می‌شود. این آمارها واقعا نجومی به نظر می‌رسد. در حالی که برخی کاربران بعد از جنگ منتظر بازگشت کرایه‌ها به روال عادی بودند، همچنان پارامتر «جنگی» در اپلیکیشن‌ها فعال مانده است. مسافران عادی تهرانی از وضعیت موجود ناراضی‌اند و در شبکه‌های اجتماعی از این وضعیت انتقاد می‌کنند.

در همه شهرها گران شده‌اند

این پدیده فقط محدود به تهران نیست. طبق گزارش سیتنا، شهروندان کلان‌شهرهای دیگر مانند اصفهان، شیراز و مشهد نیز افزایش بی‌سابقه نرخ تاکسی‌های اینترنتی را تجربه کردند. هرچند در این شهرها اعداد ملموس ارائه نشده اما روند مشابه افزایش صدها درصدی مشاهده شده است. کاربران این شهرها هم در فضای مجازی از «عدم شفافیت» و «سودجویی در شرایط اضطراری» سخن گفته‌اند. به‌عبارتی، از شمال تا جنوب ایران، هنگامی که مردم

را می‌پذیرند و گروهی دیگر با نگاه به نرخ رشد در بازارهای موازی تلاش می‌کنند، اجاره‌ها را بالا ببرند. در مجموع، کمتر موجر و مستأجری به سقف اعلامی اجاره‌بها از سوی مراجع رسمی توجه کرده و اثرگذاری مصوبه قانونی رشد اجاره در ایسن برهه تقریباً صفر شده است. هم‌اکنون میانگین اجاره پیشنهادی آپارتمان‌های متوسط تهران حدود ۱۷.۸ میلیون تومان اجاره ماهانه و ۶۷۱.۹ میلیون تومان ودیعه (پول‌پیش) است. این ارقام برای یک واحد میانگین ۸۸.۸ مترمربع با عمر بنای ۷.۸ سال اندازه‌گیری شده است. نکته مهم این است که نرخ رشد ماهانه اجاره در تهران در ابتدای تیر نسبت به خرداد حدود ۲ درصد بوده که نسبت به ماه‌های قبل تضعیف شده است. به همین ترتیب، نرخ رشد اجاره در کل کشور هم از ۴.۵ درصد ماه قبل به ۲ درصد کاهش یافته است. تحلیل‌های میدانی حاکی است نااطمینانی‌های ناشی از جنگ ۱۲ روزه و محدودیت در نقل و انتقال پول بانکی باعث شده، موجران به افزایش «پول‌پیش» تمایل بیشتری نشان دهند. پیش‌بینی می‌شود در هفته‌های آتی سهم ودیعه (رهن) در ترکیب کلی اجاره نسبت به اجاره ماهانه بیشتر شود چراکه پذیرش افزایش اجاره ماهانه برای موجران ریسک بالایی دارد و آنها به جای آن ودیعه‌های سنگین‌تری مطالبه می‌کنند. علاوه بر این، بررسی‌های محلی حاکی از ادامه تمدید قراردادهای در آستانه سررسید است؛ موجران برای تحت‌تأثیر قرار دادن شرایط پس از جنگ به مستأجران چند هفته تا چند ماه فرصت تمدید داده‌اند. در برخی محله‌های ارزان‌تر تهران (مانند سیروس و دروازه غار) که قیمت خرید و اجاره به

پایین‌ترین سطح‌ها نزدیک است، وضعیت پیچیده است. در نیمه خرداد گزارش شد، اجاره‌بهای این محلات ۲۰ تا ۳۰ درصد افزایش یافته و بسیاری از ساکنان بومی با درآمد پایین حتی از پس افزایش حدود ۲۵ درصدی هم برنمی‌آیند. در همین مناطق، برخلاف انتظار، خروج گسترده اتباع افغانی (ناشی از سیاست‌های اخراج) باعث ارزان شدن مسکن نشده است؛ بلکه به دلیل سرسختی مالکان در پایین نیاوردن اجاره پیشنهادی، خانه‌های خالی زیادی به بازار بازگشته‌اند که بدون مشتری باقی مانده‌اند.

سقف بی‌فایده

دولت در ماه‌های اخیر سقف نرخ رشد اجاره را تعیین و برای مالکانی که بالاتر ببرند، جریمه وضع کرده و مستأجران را هم به آگاهی از این حقوق فراخوانده است. طبق مقررات جدید، هیچ موجری حق ندارد بیش از سقف مصوب، اجاره دریافت کند و مستأجر در صورت پرداخت مازاد تا ۵ سال می‌تواند شکایت حقوقی کند. از منظر نظری، این یک ابزار حمایتی مهم برای مقابله با افزایش‌های غیرمنطقی است. اما در عمل بسیاری از مستأجران از روند اجرایی آن گلایه دارند؛ زیرا به گفته آنها بسیاری از مالکان بدون توجه به سقف مصوب، اجاره را افزایش می‌دهند و یا برای دور زدن قانون، پیش اجاره را به‌صورت غیررسمی بالا می‌برند. مستأجران معمولاً یا از حقوق خود بی‌اطلاع هستند یا از ترس عدم تمدید

دیگر، دست‌های از رانندگان هم گلایه دارند که درآمدشان کم شده و خواستار افزایش تعرفه‌ها هستند؛ اما به نظر اکثریت مردم، هر دو قطب (راننده و شرکت) باید تعادلی پیدا کنند نه اینکه مسافران در فشار تورم تنها بمانند.

افزایش ۲ تا ۳ برابری کرایه‌ها در تهران به‌حدی بود که شبکه‌های خبری محلی از آن با تعجب یاد کردند. در بعضی مسیرهای پرتردد تهران نرخ تاکسی اینترنتی ناگهان از حدود ۸۰ هزار تومان به بیش از ۲۵۰ هزار تومان رسید؛ در حالی که ترافیک شهر به‌طور محسوسی کم شده بود و انتظار می‌رفت تسهیلات بیشتری به مردم ارائه شود. مقایسه‌ها نشان داد که نرخ فعلی در بسیاری مسیرها چندین برابر حد تعیین شده برای این تاکسی‌هاست. رسانه‌ها تأکید کرده‌اند که افزایش بی‌ضابطه کرایه‌ها، «فشار مضاعفی بر دوش شهروندان گذاشته و نوعی سوء استفاده از شرایط اضطراری تلقی می‌شود».

غیبت پاسخگویی

با وجود انتقادات، تاکنون شرکت‌های اسنپ و تپسی واکنش رسمی نداشته و توضیحات مشخصی ارائه نکرده‌اند. هم‌زمان، نهادهای نظارتی مانند اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی، وزارت کشور یا شهرداری تهران نیز بی‌صدا مانده‌اند. کاربران و فعالان اقتصادی معتقدند در شرایط بحران، حداقل انتظار این است که قیمت‌ها در صورت ادامه آرامش به سطوح قبلی بازگردد. در گزارش سیتنا تصریح شده است ادامه نرخ‌های بالا پس از آتش‌بس، بحران اعتماد را تشدید کرده و نشانه‌ای از «خلأ نظارت» و «احتمال سودجویی در شرایط حساس» است. مطالبه عمومی اکنون شفافیت سازوکار قیمت‌گذاری و مداخله نهادهای مسئول برای کنترل این نرخ‌هاست. افزایش خارج از عرف کرایه‌های اسنپ و تپسی در شرایطی رخ داده که ابزارهای نظارتی رسمی برای حمل‌ونقل آنلاین هنوز کامل نیست. کارشناسان و نمایندگان بر ضرورت تدوین مقررات مشخص برای تاکسی‌های اینترنتی تأکید کرده‌اند. آن‌ها هشدار داده‌اند در صورت ادامه وضع موجود، اعتبار برندهای شناخته‌شده نوآورانه مانند اسنپ و تپسی زیر سؤال خواهد رفت. یک پژوهشگر اقتصادی می‌گوید: «برندهایی که زمانی نماد تحول دیجیتال بودند، در بزرگانه‌های ملی چنین عملکردی از خود نشان دهند، محبوبیت‌شان به سرعت از بین می‌رود». حالا شهروندان از شرکت‌ها و ناظران می‌خواهند، قیمت‌ها را طوری تنظیم کنند که دست‌کم «راننده‌ها هم باور کنند» و این بازار حساس، رنگ احترام به شرایط مردم را ببیند.

قرارداد از شکایت منصرف می‌شوند. به‌طور کلی، ابزارهای حمایتی عملی برای مستأجران در زمان جنگ مشاهده نمی‌شود. قانون موجود با تأکید بر حفظ آرامش نسبی توصیه به درک متقابل موجر و مستأجر دارد (همان‌گونه که نایب‌رئیس اتحادیه املاک تأکید کرده). برخی سیاست‌های گذشته مانند افزایش سقف وام اجاره وام ودیعه (مثلاً افزایش ۲.۵ برابری وام ودیعه) به‌طور کلی متمرکز بر کمک درآمدی بوده‌اند اما این حمایت‌ها در شرایط بحران فعلی کافی به نظر نمی‌رسد. شواهد میدانی نشان می‌دهد، مستأجرانی که توان مالی ندارند نتنها از طریق قوانین استفاده نمی‌کنند بلکه همچنان در فشار شدید هزینه‌ای قرار دارند؛ چراکه عدم اجرای سخت‌گیرانه مصوبات و فقدان کمک مالی مستقیم به آنها از مشکلات اصلی بازار اجاره در این برهه است. با این حال در غیاب حمایت جدی دولتی و با وجود تورم بالای اجاره، فشار مضاعف بر مستأجران ادامه دارد. اگرچه در تهران و برخی مناطق کاهش سرعت رشد ماهانه مشاهده می‌شود اما سطح کلی اجاره به‌خصوص برای دهک‌های درآمدی پایین غیرقابل تحمل مانده است. در چنین شرایطی کارشناسان اقتصادی معتقدند تنها سیاست واقعی مؤثر، اجرای دقیق سقف قانونی اجاره و ارائه شوق‌های مالی هدفمند برای مستأجران آسیب‌پذیر است. در غیر این صورت، مستأجران در مواقع بحرانی (مانند جنگ) همچنان «زیر آوار» تورم مسکن قرار گرفته و ابزار حمایتی قدرتمندی در اختیار نخواهند داشت.

شهر

استمرار چاپ روزنامه‌ها حتی در بحران

تحلیل سریع و آرامش‌بخش رسانه‌ها
مرجعیت خبری را بازمی‌گرداند

هومن عظیمی، مدیرکل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر اهمیت استمرار انتشار مطبوعات، گفت حتی در شرایط خاص و بحرانی مانند جنگ، نباید چاپ روزنامه‌ها متوقف شود. او تأکید کرد توصیه اصلی معاونت مطبوعاتی در دوران جنگ ۱۲ روزه، حفظ فعالیت رسانه‌ها و انتشار روزنامه‌ها به‌ویژه به‌صورت چاپی بود. عظیمی افزود: در شرایط بسیار خاص، انتشار الکترونیکی می‌تواند جایگزین موقت باشد اما اولویت با استمرار نسخه چاپی حتی با حداقل ظرفیت و کاهش صفحات است.

وی در ادامه به مشکلات اخیر تأمین کاغذ اشاره کرد و گفت این مشکل پیش‌تر برای همه نشریات وجود داشت اما با پیگیری‌های انجام شده و اختصاص ارز دولتی برای واردات کاغذ، وضعیت بهبود یافته است. عظیمی گفت: در جریان بحران اخیر، برخی روزنامه‌ها به دلیل کمبود کاغذ و شرایط اضطراری، نیروهای خود را به‌صورت دورکار به‌کار گرفتند اما اکنون این اختلالات برطرف شده و انتظار می‌رود همه مطبوعات روند عادی خود را از سر بگیرند.

او با اشاره به نقش رسانه‌ها در دوران بحران، اظهار کرد: رسانه‌ها باید در کنار اطلاع‌رسانی دقیق، نقش مؤثری در امیدآفرینی، آرام‌سازی افکار عمومی و مقابله با شایعات ایفا کنند. عظیمی با مثبت ارزیابی کردن عملکرد رسانه‌های رسمی در روزهای اخیر بر اهمیت وحدت و همگرایی رسانه‌ای تأکید کرد.

به گفته وی، رسانه‌ها باید با تحلیل‌های سریع، دقیق، آرامش‌بخش و واکنش مؤثر به جریان اطلاعات در فضای مجازی، مرجعیت رسانه‌ای را به رسانه‌های داخلی بازگردانند و اعتماد عمومی را تقویت کنند.

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: امیر اقتناعی • سردبیر: اکبر منتجبی
زیر نظر شورای سیاست‌گذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عطریانفر، محمد قوچانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی‌راد، امیر اقتناعی

مدیرهنری: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آری‌ن‌فر • حروف‌چین: فرزانه هاشمیان • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹-۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۹۳۳۰۰۰

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۸۰

ادامه جمعه ۱۹ بهمن

سقوط یک هلی‌کوپتر دیگر روسیه در چین

بوش در ملاقات با [آریل] شارون، [نخست‌وزیر اسرائیل] در واشنگتن از [یاسر] عرفات خواسته که برای ایجاد امنیت، همکاری بیشتری با اسرائیل داشته باشد و عرفات جانشینی برای خود تعیین کرده است. اسرائیل، جنوب لبنان را گلوله‌باران کرده است. هواپیمای هندی عازم افغانستان که هیأت هندی را می‌برد، نتوانست در کابل فرود آید؛ در ایران هم دچار مشکل شد و به دهلې برگشت.

اعلام شد که ایران، [دیوید رادوی]، سفیر جدید معرفی شده انگلیس را نپذیرفته و انگلیس خشمگین شده و اعلام کرده، روابط را به سطح کاردار تنزل می‌دهد. در رسانه‌های ایران، سروصدای زیادی شد که او یهودی و اطلاعاتی است.

یک هلی‌کوپتر دیگر روسیه در چین سقوط کرد و ۹ سرنشین نظامی آن مردند. یک هواپیمای بدون سرنشین آمریکا در افغانستان با موشک سرنگون شد و آمریکا با موشک، یک کاروان کامیون‌های حامل سوخت را منهدم کرد و مدعی شد که نیروهای القاعده بوده‌اند.

آمریکا، جمعی دیگر از آسرا را از افغانستان به گوانتانامو برده و پذیرفته که آسرای طالبان از حقوق آسرا برخوردار شوند اما آسرای القاعده را اسیر نمی‌داند؛ گویا آسرا سکوت کرده‌اند و به سوالات بازجویان جواب نمی‌دهند. شخصی به نام حجاج اکرم، مدعی است آَشیز بن لادن، [رهبر القاعده] بوده و اطلاعاتی در مورد او در مصاحبه‌ای داده است.

آقای [علی] لاریجانی، دیشب بخشی از متن صحبت‌های [کالین] پاول، [وزیر امورخارجه] و [جورج] تت، رئیس سیا را آورده بود که صراحتاً از آقای [سیدمحمد] خامنه‌ای خاتمی در مقابل آیت‌الله خامنه‌ای حمایت کرده‌اند. او گفت، اطمینان دارد که کشتی‌کارین آ توسط زیرمجموعه وزارت دفاع برای فلسطینی‌ها ارسال شده است.

شنبه ۲۰ بهمن

بازتاب رد سفیر پیشنهادی انگلیس از سوی ایران

رد سفیر پیشنهادی انگلیس از سوی ایران، بازتاب وسیعی در جهان دارد و به عنوان دست رد ایران به بسته انگلیس و تاوان اظهارات بوش تعبیر شده و پیش‌بینی می‌شود، روابط تیره شود. احمد متوکل، وزیر امورخارجه طالبان، خود را تسلیم نیروهای آمریکا کرده و بازداشت شده؛ بعضی می‌گویند، تسلیم دولت موقت شده و دولت، او را در اختیار آمریکا قرار داده است.

مجمع [تشخیص مصلحت نظام] جلسه داشت. سیاست‌های کلی شهرسازی و مسکن در دستور است. اعضای مجمع از خطبه جمعه قدردانی کردند. ظهر، آقایان [عباس واعظ] طیبی، [احمد] جنتی، [محمدعلی] موحدی [کرمانی] و [قریباغلی] دُزی [نجف‌آبادی] میهمانم بودند. آقای‌طیبی از اظهارات آقای [مهدی] کروی، [رئیس‌مجلس] خشمگین است. درباره احتمال مزاحمت آمریکا بحث شد. آقای موحدی‌کرمانی گفت، رهبری نباید تا این حد با مذاکره با آمریکا مخالفت کنند. برای احیای حزب جمهوری اسلامی، پیگیری کردند.

عصر دانشجویان فارغ‌التحصیل تحت پوشش کمیته امداد امام آمدند. آقایان [سیدرضا] نیری و [حمیدرضا] ترقی گزارش دادند. ۲۷ هزار دانشجو تحت‌پوشش دارند که ۱۷ هزار نفر فارغ‌التحصیل شده‌اند. به خاطر تقویت کمیته [امداد] و حمایت از طرح پوشش دانشجویان، قدردانی کردند. یک دانشجو هم مقاله خوبی درخصوص خارج شدن علم از انحصار متمکنان خواند. صحبت مفصلی در نقش باسواد کردن محرومان و تأمین عدالت اجتماعی کردم.

ساعت صفر

هیچ کشوری در منطقه خواهان تداوم تنش نیست

مهدی علی‌آبادی

فعال سیاسی

نزدیک به سه هفته از آغاز درگیری مستقیم ایران و اسرائیل و یک هفته از ترک مخاصمه گذشته است؛ جنگی که هرچند ممکن است از نگاه نظامی هنوز در سطحی محدود باشد اما از حیث پیامد، یک گسل تاریخی را فعال کرده است. اکنون بیش از همیشه، ما در آستانه تصمیمی بزرگ ایستاده‌ایم؛ تصمیمی نه‌تنها برای امنیت بلکه برای ماندگاری.

در هفته گذشته، برخی از تحلیل‌گران بین‌المللی از عبارت «دور اول» برای توصیف حملات استفاده کرده‌اند؛ گویی ناخودآگاه می‌گویند که دور دومی هم در راه است؛ اگر چنین باشد، این بار ممکن است اهداف نظامی صرف مطرح نباشند. در چنین شرایطی، یک پرسش بنیادین مطرح است: آیا زمان آن رسیده است که با نگاهی ملی و مسئولانه از جنگ فاصله بگیریم و به‌سمت ساختن یک صلح پایدار برویم؟

پیش از جنگ، ایران با نارضایتی‌های اجتماعی مواجه

یادداشت

رسانه‌های پسا‌جنگ

رسانه ملی نباید به دوقطبی‌سازی دامن بزند

محمد رازی‌فرد

روزنامه‌نگار

جنگ ۱۲ روزه، کشورمان را بر سکوی پرشی امیدوارکننده نشانده است. تجربه این جنگ، بار دیگر نشان داد که جنگ رسانه‌ای آن‌چنان قدرتمند است که می‌تواند، شکست را به پیروزی و پیروزی را به شکست بدل کند. افکار عمومی، سرمایه‌ای ارزشمند و توانمند است که در صورت دسترسی به تحلیل‌های واقعی، مسیر خود را پیدا می‌کند.

متأسفانه، به‌دلیل چالش‌های قانونی و سیاسی، نقش رسانه‌ها در کشور ما به پایین‌ترین سطح اثرگذاری اجتماعی رسیده است. دوقطبی‌سازی فراگیر و مداومی که در طول دهه‌ها در سطوح اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

ادامه تیتربیک

از عاشورا تا عاشورا

مصیبت‌ها هم‌چون باری گران بر دوش افراد داغدار، آینده را تیره‌وتار می‌کنند و انسان را به توقف می‌کشانند اما با کاروان عاشورا که حرکت می‌کنیم، می‌آموزیم که عصر عاشورا، نقطه پایان تاریخ نیست؛ آنها که ماندند، کوشیدند با فرازوفرو ز زندگی کنار بیایند و سربلند و با افتخار این روند را ادامه دهند.

عاشورای حسین، نماد اصلاح‌گری خستگی‌ناپذیر و مدارا با انسان‌هاست. هیچ راهکاری را نباید برای طی کردن مسیر حقیقت در عین زندگی نادیده گرفت. حسین (ع) حتی در روز عاشورا از راه‌های جایگزین به‌جای جنگ و جدال، سخن گفت؛ نه‌تنها برای اتمام‌حجت بلکه از صمیم قلب بر این باور بود که مسیر صحیح تغییر و تحول در سطح جامعه، اصلاح‌طلبی است. انسان حاضر در جامعه را تنها با مدارا و همراهی است که می‌توان به سمت حقیقت راهنمایی کرد و امیدوار بود که خود در این مسیر گام بردارد و محکم و استوار به آن دل ببندد. تغییر ناگهانی، تحول واقعی را در پی ندارد و جامعه را برای دستیابی به شرایط مطلوب همراه نمی‌کند. جنگ و جدال فقط زمانی قابل پذیرش است که تعرضی صورت گرفته باشد و برای دفاع از خود، خانواده و سرزمین به مقابله با متجاوز بپردازیم. متجاوز را باید سر جای خود نشاند اما نباید فراموش کرد که به دستور قرآن، تعدی و ظلم از هر طرفی در نزاع باشد، پذیرفتنی نیست. اگر متجاوز دست از تجاوز برداشت، ادامه دادن جدال، خود نوعی تعدی است.

با عاشورای حسین همیشه می‌توان زندگی کرد و به زندگی، رنگ‌وبویی دیگر داد. کربلا، عاشورا و حسین، کلیدواژه‌های انسان آزاده ایرانی هستند که با آنها، دنیا را برای خودش معنادار می‌کند و از زندگی در آن لذت می‌برد. چه زیبا در روایتی نقل شده است که: «به‌دلیل کشته شدن حسین (ع) در قلب‌های مومنان، حرارت و گرمایی است که هرگز سرد و خاموش نمی‌شود».

بود؛ بحران اعتماد عمومی، شکاف‌های سیاسی و اقتصادی و انسداد مسیرهای اصلاح در لایه‌های مختلف زندگی مردم مشهود بود اما آغاز جنگ، چیزی غیرمنتظره را آشکار کرد: بلوغ اجتماعی؛ آن هم در شرایط بحران.

مردم، صرف‌نظر از گرایش‌ها، نسبت به ایران احساس مسئولیت کردند. این یک پشتوانه بی‌بدیل است اما باید دانست که پشتیبانی اجتماعی، بدون جهت‌گیری صحیح، یک سرمایه زودگذر است. ملت ایران، بار دیگر با وطن احساس پیوند کرد نه با هر سیاستی که به نام وطن پیش برده می‌شود. در سیاست، گاهی تصمیمی که گرفته نمی‌شود، سهمگین‌تر از آن تصمیمی است که اشتباه گرفته می‌شود. ما امروز در لحظه‌ای ایستاده‌ایم که تعویق تصمیم، خود به‌معنای انتخاب است؛ انتخاب حذف ایران از نظم منطقه‌ای آینده.

صلح، واژه‌ای خاموش در ذهن بسیاری تبدیل شده؛ گویی آن‌قدر از زبان رقیب شنیده شده است که حتی آوردنش در ادبیات رسمی، نوعی بی‌غیرتی تلقی می‌شود اما تجربه جهانی نشان داده است که صلح، شجاعانه‌ترین نوع حکمرانی است؛ تصمیم به صلح، پیش از آنکه به‌معنای عقب‌نشینی باشد،

گسترش یافته، جامعه را در وضعیتی پیچیده و آشفته قرار داده است و سبب شده مرجعیت خبری و تحلیلی به‌تدریج از درون به بیرون از کشور منتقل شود. اگر در این شرایط شکننده، روند بی‌اعتمادی ادامه یابد، بیم آن می‌رود که انسجام ملی از بین برود؛ این واقعیتی است که نمی‌توان با تحلیل‌های ساده از کنار آن گذشت.

ما همچنان بسا مفهوم «گردش آزاد اطلاعات» با تردید و اضطراب مواجه هستیم. برخی هنوز اینترنت جهانی را تهدیدی تلقی می‌کنند که باید «فقل» شود تا جامعه در چارچوب‌هایی از پیش تعیین‌شده، باقی بماند؛ این نگاه، به‌باور برخی، می‌تواند به‌مراتب خطرناک‌تر از تهدیدهای خارجی باشد چرا که ریشه در داخل دارد و انسجام اجتماعی را هدف قرار می‌دهد. چرا باید از بازتاب واقعیت و بیان دیدگاه‌های متفاوت این‌چنین بیمناک باشیم؟ آیا تصور می‌شود که تنها اقلیتی

ادامه دیدگاه

زخم‌ها و همبستگی‌ها

۴- رعایت حقوق مردم و باز شدن فضای رسانه‌ای

چهارمین بند بیانیه به انتقاد از محدودیت‌های اعمال شده بر آزادی‌های مدنی و رسانه‌ای می‌پردازد. مجمع، به‌صراحت بر ضرورت احترام به حقوق شهروندی، دسترسی آزاد به اینترنت و باز شدن تریون رسانه‌ها برای همه اқشار تاکید می‌کند.

با لحنی منتقدانه آمده است: «نگاه بخشی از حاکمیت این است که مردم صغیرند و حاکمان باید برای آنان تعیین تکلیف کنند»؛ همچنین رسانه ملی به قبضه یک جریان خاص متهم شده و از حاکمیت خواسته شده است به همه جریان‌ها، اقوام و مذاهب فرصت حضور بدهد تا زمینه‌ساز تداوم همبستگی ملی باشد.

۵- آزادی زندانیان سیاسی؛ ضرورت بازبینی رفتار در قبال بازداشت‌شدگان

در پنجمین بخش، بیانیه به حمله اسرائیل به زندان اوین و شهادت و مجروح شدن تعدادی از زندانیان اشاره می‌کند. مجمع تاکید می‌کند که برخی از زندانیان سیاسی خود در این روزها به دفاع از وطن برخاستند؛ با این حال، وضعیت رفاهی و بهداشتی زندانیان نامناسب گزارش شده و خواسته شده است که با تغییر رویکرد، مقدمات آزادی زندانیان سیاسی یا اعطای مرخصی به آنان فراهم شود.

۶- عفو عمومی و حق بازگشت برای همه ایرانیان

آخرین محور بیانیه به بازسازی همبستگی داخلی و خارجی ایرانیان می‌پردازد. مجمع مدرسین خواستار اعلام عفو عمومی، به‌ویژه برای ایرانیان خارج از کشور شده است تا زمینه بازگشت آنها به وطن فراهم شود. به‌باور آنان، پاس‌داشت همبستگی تاریخی این روزها در گروی تغییر نگاه به منتقدان و مخالفان است.

کلام پایانی؛ ستایش ملت، هشدار به نادانان

بیانیه با تشکری صمیمانه از ملت ایران به پایان می‌رسد: «به سهم ناچیز خود بار دیگر از ملت شریف ایران به‌دلیل انسجام و میهن‌دوستی مثال‌زدنی‌شان تقدیر می‌کنیم»؛ همچنین از نیروهای نظامی و امنیتی که برای حفظ امنیت کشور جان‌فشانی کردند، قدردانی شده است.

و در پایان، دعا برای ایران: «خداوند ایران ما را از گزند بلاها و آسیب‌ها، بداندیشی دشمنان و تگ‌نظری نادانان مصون بدارد».

نشانه بلوغ ملی و درک دقیق توازن قواست.

نگاه منطقه و جهان به ایران در این هفته، نگاهی محتاط اما نگران است. هیچ کشوری در منطقه- حتی هم‌پیمانان پیشین- خواهان تداوم تنش نیستند. همسایگان ما دیگر به‌دنبال بی‌ثباتی نیستند بلکه به‌دنبال منافع اقتصادی و بازسازی سیاسی خود هستند. ایران اما در حال ایستادن در برابر موجی است که به‌جای همراهی، انزوا به‌دنبال دارد.

در چنین بزنگاهی، بازیگرانی که بخواهند با عقلانیت وارد صحنه شوند، می‌توانند حتی در این هیاهو، توازن جدیدی رقم بزنند. پیشنهاد صلح، اگر از موضع قدرت داخلی و مشروعیت اجتماعی باشد، نه‌تنها نشانه ضعف نیست بلکه آغاز بازسازی موقعیت منطقه‌ای ایران است.

از نلسون ماندلا نقل است که: «ما می‌توانیم بجنگیم، اما فقط برای رسیدن به صلح، نه برای دفن شدن در خاطره‌ها»؛ امروز چنین سخنی بیش از همیشه به کار ایران می‌آید. دشمنان ما ممکن است برای جایگزینی ساختار فعلی برنامه‌ریزی کرده باشند. ممکن است بخواهند از فرصت جنگ، نه برای تغییر سیاست بلکه برای تغییر نظام استفاده کنند. این یک احتمال است؛ دقیقاً به همین دلیل، جای مصلحان در میدان جنگ نیست. جای آنان، پیش از آغاز دور دوم، پشت میز عقلانیت است.

شاید برخی تصمیم‌گیران از هزینه‌های صلح نگران هستند اما هزینه جنگی که ممکن است دور دومش در راه باشد، دیگر تنها اقتصادی یا نظامی نیست؛ هویتی، تمدنی حتی جغرافیایی است. تصمیم با شماست. فرصت هنوز باقی است.